

Hmeljar

Hmeljar izhaja po potrebi — Urejuje in odgovarja uredniški odbor — Odgovorni urednik Boris Debič — Tiska Celjska tiskarna — Številka 15 din — Za hmeljarje brezplačno — Poštšina plačana v gotovini

Izdaja Kmetijsko proizvodjalna poslovna zveza v Žalcu

Povejte nam, kakšen naj bi bil naš list

Prav je, da postavimo takšno vprašanje takoj ob začetku leta. Vprašanje seveda ni novo. Postavljeno je bilo tudi v jubilejni številki pred letom dni. Mnogo je bilo nasvetov, žal mnogih ni bilo mogoče uresničiti. Vzrokov za to je bilo več, subjektivnih in objektivnih. Rešiti pa je seveda treba vprašanje sedaj, še preden se hmeljarija razživi in obilica del ne potisne zadeve zopet na stranski tir. Prav zadnje čase smo slišali predlog, naj bi list izhajal štirinajstdnevno, ali vsaj tritedensko. V zvezi s tem smo se na zadnji seji uredniškega odbora odločili, da tudi mi pokrenemo anketo, čeprav brez nagrad, da bi nam čitatelji povedali svoje mnenje o tem, kakšen naj bo list v bodoče. Mislimo, da bo list najbližje svojemu namenu, če bo poslušal tiste, ki jim je namenjen. Pri tem seveda mislimo na dobrohotne nasvete, ne pa na nerganje ljudi, ki jim je vsaka obveznost do družbe odveč, ki demokracijo vse preveč radi enačijo s svojimi privatno lastniškimi težnjami. K sreči poslednjih ni mnogo. Zato upravičeno pričakujemo, da homo dohili dovolj dobrih predlogov. Da bi se bralci lažje znašli, dajemo nekaj vprašanj:

1. Kaj mislite o vsebini in obliki našega lista? Kaj vam v Hmeljarju ugaša in kaj ne? O čem bi naj več in o čem manj pisali? Ali naj ostane Hmeljar strokovni list, ali pa naj objavlja tudi članke, ki nimajo neposredne zveze s hmeljarstvom? Ali se vam zdi, da prinaša premalo znanstvenih dognanj in informacij iz hmeljarstva v svetu? Ali bi naj analitično spremljali delo kmetijskih zadrug in kako doseči njihovo sodelovanje z našim listom, to je dopisovanje itd.

2. Ali je potrebno, da naj bi Hmeljar izhajal bolj pogosto, ali pa bi bilo bolje, da postane mesečnik, ki bi izhajal redno vsak mesec ob določenem času? Kako

v takšnem primeru zagotoviti pravočasno dovolj aktualne tvariine, to je dopisov, člankov, razprav itd., ko je znano, da so strokovnjaki inštituta, ki naj dajejo nasvete, preobremenjeni z delom prav v času, ko bi

bili redni nasveti najpotrebnejši? Ali bi si hmeljarji želeli kakšne drugačne časovne razporeditve izhajanja našega lista, da bi n. pr. poleti zaradi pomanjkanja časa bolj poredkoma izšel, pozimi pa bolj pogosto.

3. Kakšne rubrike bi naj list imel?

4. Vaši predlogi glede ilustriranja lista?

To je samo nekaj vprašanj, na katere si želimo odgovorov ali bolje rečeno, predlogov. Te nam pošljite najkasneje do 15. marca.

Še enkrat: Vaše sodelovanje naj zagotovi razcvet našemu listu — zato se potrudite in pošljite čim več predlogov!

Kreditiranje organizirane akcije za povečanje kmetijske blagovne proizvodnje

Pretežni del naše celotne kmetijske proizvodnje še vedno odpada na proizvodnjo individualnega kmeta. To pomeni, da zavzema individualna kmetijska proizvodnja pomembno mesto v okviru splošnih prizadevanj za stabilizacijo našega gospodarstva in za izboljšanje življenjske ravni.

V okviru socialističnega omejevanja privatno-kapitalističnih tendenc so tudi v našem kmetijstvu podvzeti učinkoviti ukrepi (določitev zemljiškega maksimuma, davčni sistem itd.), ki preprečujejo, da bi se te tendence, čeprav se še naprej porajajo, lahko razvijale ali krepile.

Omenjeni ukrepi predvsem onemogočajo individualne kmetovalce, da si na vasi ustvarjajo trdnejše

kapitalistične pozicije. To seveda ne pomeni, da se s temi ukrepi skuša zatreti proizvodna aktivnost in iniciativa individualnega kmeta.

Glede na važnost, ki jo zavzema individualna kmetijska proizvodnja v našem celotnem gospodarstvu, je družba zelo zainteresirana, da se v mejah, ki jih določa temeljna socialistična zakonodaja, do največje mere razvija iniciativa individualnega kmeta. Zlasti je v interesu družbe, da individualni kmetovalec na dovoljeni površini zemljiške posesti doseže najvišjo stopnjo produktivnosti.

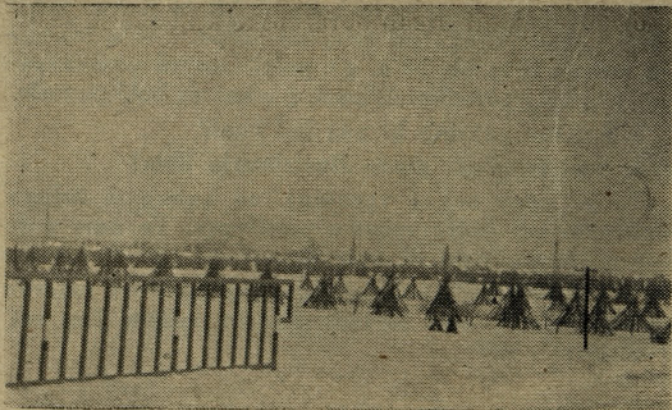
Krepitev produktivnosti v individualni kmetijski proizvodnji, zlasti še, če poteka v okviru organiziranih akcij kmetijskega združništva, je dejansko sestavni

del procesa socialistične rekonstrukcije v kmetijstvu. Obstoj privatne zemljiške posesti, ki pa je bistveno omejena, pri tem ne more biti razlog, zaradi katerega bi puščali ob strani razvoj produktivnosti in jačanje proizvodjalnih sil, če upoštevamo medsebojno odvisnost in povezanost procesa socializacije in razvoja proizvodjalnih sil. Tudi izkušnje naše socialistične graditve v kmetijstvu nam nedvomno potrjujejo, da se socialistične akcije najbolj uveljavljajo tam, kjer so proizvodjalne sile najbolj razvite. Zaradi tega tudi ukrepi, s katerimi se lahko prispeva k povečanju produktivnosti v individualni kmetijski proizvodnji, predstavljajo potrebe in družbeno koristne ukrepe.

Ena izmed primernih oblik, s katero se lahko prispeva k dvigu produktivnosti v individualni kmetijski proizvodnji, je nedvomno tudi smotrno kreditiranje.

Kreditiranje individualnih kmetijskih proizvajalcev je sedaj urejeno z odločbo Zveznega izvršnega sveta (Odločba o kreditiranju individualnih kmetijskih proizvajalcev z dne 24. julija 1954, Ur. list FLRJ 15/54) in z dvema rešitvama Odbora za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta, s katerimi se omejuje kreditiranje gradbenega materiala ter plemenske živine.

Po veljavnih predpisih se na enak način obravnavajo posojila kmetovalcem za nabavo reprodukcijskega materiala, kakor se obravnavajo posojila za nakup industrijskega blaga široke potrošnje (štedilniki, radio aparati, pohišstvo, dvokolesa itd.). Posojila za nabavo reprodukcijskega materiala nimajo glede pogojev za najemanje nobene prednosti, čeprav se s temi posojili lahko pozitivno vpliva na dvig kmetijske proizvodnje, medtem ko posojila kmetovalcem za nakup industrijskega blaga vplivajo le na razmerje med kupnimi in blagovnimi fondi in celo to velikokrat bolj negativno kot pa pozitivno.

Ko polja in vas počivajo, je čas, da se uredi takšna vprašanja kot jih načenja ta članek

Poleg tega so pogoji, pod katerimi se sedaj dovoljujejo posojila kmetovalcem, precej neugodni (višina posojila odvisna od davčne osnove, plačilo prispevka v gotovini, jamstveni pogoji itd.), zaradi česar za ta posojila med kmetovalci ni pravega zanimanja.

Številne ugotovitve kažejo, da sedanji način kreditiranja reprodukcijskega materiala v individualni kmetijski proizvodnji ne odgovarja dejanskim potrebam in da kmetovalcem pogosto v trenutku potrebe primanjkujejo sredstva za nabavo kakovostnega reprodukcijskega materiala, kar neugodno vpliva na obseg in kakovost njihove proizvodnje.

Znano je tudi, da je uporaba sodobnih agrotehničnih sredstev pri naših kmetovalcih nezadovoljiva in celo v upadanju in da je možno z uporabo kvalitetnej-

ših semen, z večjo uporabo umetnih gnojil in močnih krmil ter s strojno obdelavo znatno povečati hektarske pridelke.

Zaradi tega je pri obravnavanju načina kreditiranja individualne kmetijske proizvodnje treba zlasti upoštevati potrebe, da se z ugodnimi in enostavnimi pogoji kmetovalec stimulira za večjo uporabo kakovostnih agrotehničnih sredstev.

Kreditiranje individualnega kmeta je nadalje treba povezati z utrjevanjem njihovih odnosov s kmetijsko zadrugo, z jačanjem obračunskega poslovanja med zadrugo in njenimi člani in kar je zlasti važno tudi s prizadevanji za stabilizacijo tržišča s kmetijskimi pridelki. Skratka, s temi posojili naj se kreditirajo organizirane akcije zadržnikov za povečanje kmetijske proizvodnje in za stabilizacijo tržišča s kmetijskimi pridelki.

V skladu s temi temeljnimi načeli je treba postaviti kreditiranje individualne kmetijske proizvodnje na naslednje principe:

Posojila individualnim kmetijskim proizvajalcem odobravajo kmetijske zadruge preko svojih hranilno-kreditnih odsekov ali hranilnic in posojilnic kmetijskih zadržug.

Posojilo se odobri na obračunski knjižici, s katero do višine odobrenega kredita kmetovalec lahko plačuje potreben reprodukcijski material ali pa usluge in storitve, ki jih opravi kmetovalcu kmetijska zadruga ali pa zadržna poslovna zveza. Kmetovalec torej ne dobi posojila v denarju temveč v blagu oziroma v storitvah.

Pri najemanju posojila sklene zadruga s kmetovalcem pogodbo, s katero se zadruga zaveže, da bo od kmetovalca odkupila dogovorjeno količino kmetijskih pridelkov, katerih kakovost mora ustrezati pogojem. Prav tako se zaveže kmetovalec, da bo ob dogovorjenem roku prodal zadrugi določeno količino pridelkov. Vrednost pridelkov, za katere se zaveže, da jih bo prodal zadrugi, je najvišja meja, do katere se kmetovalec lahko zadolži, hkrati pa tudi oblika kritja za najeto posojilo. Zadruga lahko določi tudi druge oblike kritja, na primer menico, vendar naj bo zavarovanje posojila enostavno in za kmetovalca najbolj prijemljivo, pri čemer se je treba zlasti izogibati zahtevanju osebnega porošstva drugih kmetovalcev, ker dosedanje izkušnje kažejo, da takšen pogoj individualnega kmeta precej odvrča od najemanja posojila. Pri najemanju posojila se kmetovalec tudi zaveže, da sprejema program uporabe agrotehničnih sredstev, ki so nujni za doseg dobrih proizvodnih rezultatov.

Posojilo se odobri največ za dobo 1 leta po ugodni obrestni meri. Kmetijska zadruga lahko določi tudi višjo obrestno mero. Do višine posojil, odobrenih individualnim kmetijskim proizvajalcem, lahko kmetijska zadruga najame poseben kredit pri zadržni hranilnici in posojilnici, pri kateri ima kmetijska zadruga svoj redni račun. Obrestna mera za ta kredit je ugodna.

Pod gornjimi pogoji lahko kmetovalci dobijo kredite za naslednje namene:

- za nabavo semen, umetnih gnojil, močnih krmil in zaščitnih sredstev;
- za nabavo sadnega in trsnega materiala;
- za plačilo strojnih del in uslug, ki jih opravlja kmetijska zadruga ali zadržna poslovna zveza.

Takšen način kreditiranja reprodukcijskega materiala v individualni kmetijski proizvodnji bi ugodno vplival zlasti:

— na povečanje kmetijske proizvodnje, ker bi kmetovalci v večji meri uporabljali kvalitetnejši reprodukcijski material in ker bi bila prodaja njihovih pridelkov že vnaprej zagotovljena;

— na boljšo organizacijo tržišča s kmetijskimi pridelki, ker bi kmetijske zadruge že vnaprej lahko zanesljivo računale na določene količine kmetijskih pridelkov, ki jih bodo odkupile, kar bi jim omogočalo oz. jih tudi prišililo, da že pred nastopom glavne sezone vzpostavijo potrebne poslovne stike s tržiščem;

— na stabilizacijo cen kmetijskim pridelkom, ker bodo kmetovalci vezani na časovno dogovorjeno prodajo svojih pridelkov, tako zaradi dogovorjenega roka s kmetijsko zadruzo kakor tudi zaradi plačila dopolega posojila;

— na jačanje obračunskega poslovanja med drugo in njenimi člani, ker se bo povečalo zanimanje kmetovalcev za obračunske knjižice, preko katerih lahko najemajo posojilo.

Za uveljavljanje gornjega načina kreditiranja je potrebno po eni strani zagotoviti potreben znesek kreditnih sredstev, po drugi strani pa za izvajanje te akcije zainteresirati vse zadružne organizacije.

Investicije v hmeljarstvu — n. pr. žičnice — so izredno velike; brez kreditiranja bi jih marsikdo le s težavo zmogel

Po ocenjenih podatkih je bilo v letu 1956 na področju okraja Celje prodano individualnim kmetom umetnih gnojil in semen v vrednosti okoli 1,4—1,5 milijarde dinarjev. Če vzamemo to vsoto za orientacijo in določimo od nje na primer 20 %, ki naj bi predstavljal znesek, potreben v tekočem letu za kreditiranje umetnih gnojil in semen, bi znašal ta znesek okoli 300 milijonov din. Pri tem je treba upoštevati še porabo močnih krmil, ki naj bi predvidoma znašala v tekočem letu okoli 480 milijonov ter porabo drugih sredstev oziroma koriščenje uslug. Upoštevajoč vse to, bi bil za leto 1957 primeren kontingent kreditnih sredstev za kreditiranje individualne kmetijske proizvodnje v višini 400 do 500 milijonov dinarjev. S tem kontingentom in s primerno akcijo zadružnih organizacij, predvsem kmetijskih zadrug, okrajnih zadružnih zvez in zadružnih poslovnih zvez, je možno doseči, da se poraba agrotehničnih sredstev znatno poveča.

Vzporedno s pristopanjem h kreditiranju organizirane akcije za povečanje kmetijske blagovne proizvodnje je treba storiti tudi vse potrebne ukrepe, da se kmetijske zadruge pravočasno oskrbijo z zadostnimi količinami kakovostnih semen, umetnih gnojil in drugega reprodukcijskega materiala.

Zadružna hranilnica in posojilnica Celje

PRAVILNIK

o posojilih za kreditiranje organizirane akcije za povečanje kmetijske blagovne proizvodnje

1.

Okrajne zadružne zveze, zadružne poslovne zveze, kmetijske zadruge in zadružne hranilnice in posojilnice organizirajo skupne akcije za povečanje kmetijske blagovne proizvodnje s tem, da se zagotovi večja poraba kvalitetnih semen, umetnih gnojil, močnih krmil, zaščitnih sredstev in drugih agrotehničnih sredstev.

2.

Zadružne organizacije izdelajo programe za povečanje kmetijske proizvodnje, ki zajemajo vse potrebne agrotehnične ukrepe za posamezne vrste kmetijskih kultur.

3.

Kmetovalci, ki se vežejo na programe zadružnih organizacij, lahko pod pogoji, ki jih ta pravilnik določa, najamejo posojila za naslednje namene:

a) za nabavo semen, umetnih gnojil in močnih krmil;

b) za nabavo naraščaja, rodovniške goveje živine za pleme in piščancev za organizirano rejo za pleme in zakol;

c) za nabavo sadnih, trsnih in jagodičevih sadik za organizirane akcije;

d) za strojna dela in usluge zaščitne službe, ki jih kmetovalcem opravlja kmetijska zadruza ali zadružna poslovna zveza.

4.

Posojila kmetovalcem odobravajo kmetijske zadruge preko svojih hranilno-posojilnih odsekov ali hranilnic in posojilnic kmetijskih zadrug.

Posojilo se odobri preko obračunske knjižice in se lahko porabi le z nakupom preko kmetijske zadruge, oziroma s plačilom strojnih del in uslug, ki jih opravlja kmetijska ali zadružna poslovna zveza.

5.

S kmetovalcem, ki najame posojilo, sklene kmetijska zadruza pogodbo, s katero se zaveže, da bo po tržnih cenah odkupila vse pridelke kmetovalčeve proizvodnje, ki jo kreditira.

Kmetovalec pa se zaveže, da bo prodal zadruzi v dogovorjenem roku pridelke v vrednosti najmanj do višine najetega posojila. Kakovost pridelka mora ustrezati pogojem pogodbe.

6.

Višina posojila, ki ga lahko najamejo kmetovalci, ne sme presegati predvidene tržne vrednosti pridelkov, ki so jih kmetovalci po pogodbi dolžni prodati kmetijski zadruzi.

V mejah, določenih v prejšnjem odstavku, upravni odbor kmetijske zadruge odobri posojilo na podlagi kreditne sposobnosti posojilojemalca in določi način kritja za najeto posojilo.

7.

Posojila se odobravajo za dobo, ki ne more biti daljša kot 1 leto.

Posojilojemalec plača 5 % obresti letno. Kmetijska zadruza lahko določi tudi višjo obrestno mero.

Obresti se obračunavajo šestmesečno za nazaj, oziroma na dan polnega plačila posojila.

8.

Iz pogodbe, ki jo sklene kmetijska zadruga s kmetovalcem, mora biti zlasti razvidno:

a) znesek odobrenega posojila, obrestna mera, rok vplačila in zavarovanje posojila;

b) dolžnost kmetijske zadruge, da bo po tržnih cenah odkupila vse pridelke kmetovalčeve proizvodnje, ki jo kreditira;

c) obveznost posojilojemalca, da bo v dogovorjenem roku prodal kmetijski zadrugi dogovorjene količine in kakovosti pridelkov;

d) obveznost posojilojemalca, da sprejme program uporabe agrotehničnih sredstev in da se bo ravnal po sprejetem programu.

9.

Do višine posojil, ki jih po tem pravilniku odobri kmetovalcem kmetijska zadruga, lahko najema pri združni hranilnici in posojilnici, pri kateri ima svoj redni račun, poseben kredit, za katerega plačuje obresti do 5 % letno.

10.

Tehnična navodila za izvajanje tega pravilnika predpiše Zveza združnih hranilnic in posojilnic.

11.

Ta pravilnik stopi takoj v veljavo.

Celje, dne 31. januarja 1957.

Združna hranilnica in posojilnica Celje

Kaj smo leta 1956 opazili v naših hmeljiščih

Pod tem naslovom pišemo članke v Hmeljarju že četrto zimo in skušamo v njih na kratko napisati vse značilnosti pridelovanja hmelja v preteklem letu, ki nam utegnejo služiti v prihodnosti in katere sicer lahko hitro pozabimo. Ti članki naj bodo skromna kronika težav in uspehov naših hmeljarjev pri pridelovanju hmelja. V prvi vrsti upoštevamo pri tem svojem kramljanju zaščitne probleme, vendar skušamo vsaj mimogrede omeniti tudi druge značilnosti preteklega leta.

Najprej se ustavimo pri vremenu. Vremenske razmere so pač eden najmočnejših pogojev, ki vplivajo vsako leto na naše pridelke. Vsako živo bitje je rezultat notranjih in zunanjih činiteljev. Notranji čini-

telji rastlin in živali so dedne osnove. Te ostanejo v glavnem nespremenjene vso življenjsko dobo rastline. Zunanji pogoji pa so zemeljske in vremenske razmere in živi svet, ki obdaja naše kulture. Zemeljske razmere več ali manj poznamo in jih kolikor je v naši moči dopolnjujemo. Vremenske pa so vsako leto različne, več ali manj odstopajo od povprečja in nanje ne moremo vplivati. Vremenske razmere ne vplivajo samo direktno na rastline, ampak tudi posredno s svojim vplivom na zemljo in vplivom na razvoj bolezni in škodljivcev. Kot vidimo je prav vreme odločilni faktor, ki vpliva na količino in kvaliteto vseh pridelkov, tako tudi hmeljskega.

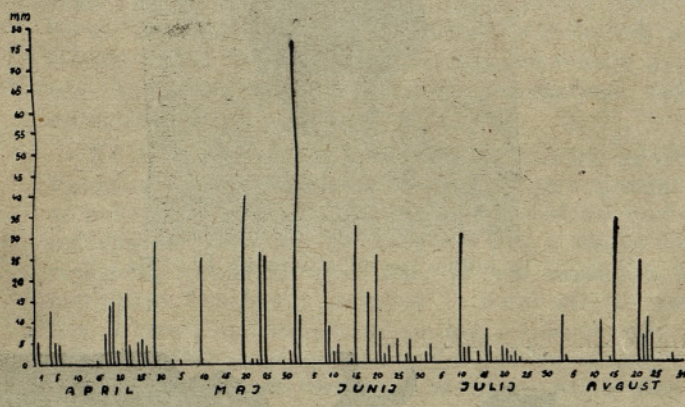
KAKŠNO JE BILO VREME V LANSKI SEZONI?

Vremenske razmere v hmeljski sezoni 1955-56
Sinoptična postaja Medlog

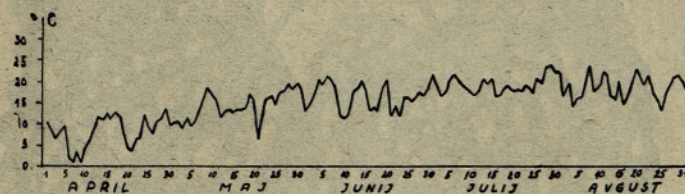
Mesec	ZRAČNA TEMPERATURA			PADAVINE		
	Dnevna srednja temperatura v °C	13 let povprečja v °C	Odklon od povprečja v °C	mm	20 letno povprečje	% 20 letnega povprečja
September	14,07	15,5	- 1,43	103,2	121,0	85
Oktober	9,12	10,3	- 1,18	166,5	118,0	141
November	3,28	5,4	- 2,12	96,7	96,0	100
December	1,60	- 0,2	+ 1,8	60,8	70,7	86
Januar	2,00	- 1,4	+ 3,4	50,4	53,0	95
Februar	- 9,00	0,2	- 9,2	44,9	41,0	109
Marec	1,93	5,5	- 3,57	19,8	65,0	30
Skupaj zimski meseci	3,28	5,04	- 1,76	542,3	564,0	96
April	8,32	9,3	- 0,98	134,9	98,0	137
Maj	14,48	14,4	+ 0,08	121,2	111,0	109
Junij	16,43	18,4	- 1,97	229,1	123,0	186
Julij	19,75	20,2	- 0,45	74,2	111,0	66
Avgust	18,47	19,1	- 0,63	97,8	109,0	89
Skupaj letni meseci	15,49	16,28	- 0,79	657,2	552,0	119
Vse leto	8,37	9,6	- 1,35	1.199,5	1.116,0	107

Zaradi boljšega pregleda smo leto razdelili na dobo, v kateri hmelj »počiva«, ali bolje rečeno, v kateri hmelj ne »producira«, to je od septembra do marca, in na dobo hmeljne rasti, to je od aprila do avgusta. Zaradi enostavnosti bomo prvo dobo imenovali zimsko, drugo pa letno. Zimski meseci so bili kot vidimo nekoliko bolj suhi kot povprečno, pa tudi bolj mrzli kot običajno. Najbolj suhi mesec v sezoni, ko hmelj počiva, je bil marec, najbolj moker pa oktober. Meseci, v katerih hmelj ne raste, so bili za $1,76^{\circ}\text{C}$ hladnejši kot običajno. Značilno za lansko zimo je bilo to, da so sicer najhladnejši meseci december in januar bili precej »topli«, saj povprečna dnevna srednja temperatura ni padla pod ničlo. Izredno hladen pa je bil februar, v katerem je bila srednja temperatura -9°C , medtem ko je 15-letno povprečje pri nas $+0,2^{\circ}\text{C}$. Tudi marec je bil zelo hladen in pod povprečjem. Kar se tiče škodljivcev, zlasti rdečega pajka, je pozna zima, kot kaže, precej uničujoče vplivala nanj in zato v lanskem letu nismo imeli množičnih in zgodnjih izbruhov pajkovega napada.

Poletja; odnosno meseci, ki so za pridelovanje hmelja zelo važni, to je od aprila do avgusta, so bili v splošnem precej mokri in nekoliko hladnejši kot običajno. Padlo je 19% več padavin kot povprečno, hladnejše pa je bilo v teh mesecih za $0,79^{\circ}\text{C}$.

Padavine v mm od aprila do avgusta 1956

Temperatura v $^{\circ}\text{C}$ od aprila do avgusta 1956

Ker so ti meseci izredno važni in je prav tako kot količina padavin in toplote za razvoj hmelja važna tudi razporeditev teh padavin in temperature, vam prilagamo dva grafikona, katerih prvi kaže padavine, drugi pa srednjo dnevno temperaturo v mesecih vegetacije. (Grafikon 1 in 2.) April je bil zlasti v drugi polovici precej moker. Skupno je imel nad 37% več dežja kot običajno. Maj je bil precej normalen kar se tiče padavin in temperature. V juniju so imeli za 86% padavin več in skoraj za 2°C nižjo temperaturo kot običajno. To hladno in deževno vreme je precej zadržujoče vplivalo na razvoj hmelja. V juliju pa smo imeli za 34% manj padavin kot običajno in tudi nekoliko hladnejši je bil kot sicer. Kljub temu, da smo imeli v juliju tako malo padavin, so bile še te prav neugodno razdeljene. Največ padavin je padlo v drugi tretjini meseca, prav tedaj, ko je hmelj cvetel in ko potrebuje hmeljar lepo vreme, da lahko hmelj

v cvet temeljito poškopri. V zadnji tretjini julija in v prvi polovici avgusta pa smo imeli sušno vreme, ki je vplivalo, da smo na plitkih zemljah na področju KZ Šempeter in Polzela pridelali precej manj hmelja, kot bi ga sicer. Zaradi prekomernega deževja v prvih vegetacijskih mesecih hmelj ni dovolj razvijal globinske korenine za sprejemanje vode, ampak mu je zadoščevala voda, ki jo je dosegel z rosnimi koreninicami. Prav zato so se sušni dnevi konec julija in v začetku avgusta tako hitro poznali na hmelju. Tako imamo letos — čeprav je v vseh vegetacijskih mesecih, to je od aprila do septembra, 19% več dežja kot normalno —, precej hmeljišč na prodnati zemlji, ki so dala povprečni pridelek zaradi suše konec julija in v začetku avgusta. Na mnogih težkih zemljah, zlasti tam, kjer se iz kakršnega koli vzroka voda zadržuje, pa smo zopet v istem letu zaradi obilnega dežja, zlasti v prvih mesecih vegetacije, posebno v juniju, nabrali manj hmelja kot običajno. Take posamezne primere smo imeli na področju KZ Tabor, Gomilsko, pa tudi po drugih zadrugah. Zavaljo suše pa je najbolj trpel hmelj v šempetrski gmajni, kjer se je mnogo hmelja zasušilo takoj po cvetju in se ga ni izplačalo niti obirati.

V času obiranja v drugi polovici avgusta je bilo primerno vreme.

Kot druga leta, tako nam tudi letos niso prizanesle vremenske neprilike. Toča sicer letos ni zajela tako široki krog kot lani, vendar se je tudi letos večkrat oglasila v milejši, enkrat pa tudi v izredno hudi obliki. Prvič je padala toča 2. junija in je poškodovala v manjši meri Kale, Grče in Dole v šempetrski zadrugi. Drugič nas je obiskala 8. junija v Podgorju, Letušu, Lepi njivi (KZ Šmartno P.), Gori Oljki, Dobriču, Andražu in Podsevčniku (KZ Andraž). Tudi ta toča ni bila huda. 20. junija je obiskala toča Griže, Pongrac, Migojnice in v KZ Šempetru: Zalog, Kale, Grče in Dole, v KZ Velenje pa: Konovo, Šalek, Podkraj, Rnače, Šentilj in celo področje Andraža. Topot je bila toča malo hujša. Prav tako je 1. julija potolkla nekaj hmeljišč v Šmartnem v Rožni dolini in pa hmeljišča na področju Galicije, Podgore, Sv. Jungerti in Zavrha. Najhujša pa je bila toča 21. julija, ko je tolkla v hmeljiščih na področju KZ Braslovče, in sicer v vseh vaseh, zlasti v Malih Braslovčah, Sp. in Zg. Gorčah in v Preserjih. Prizanesla je samo Topovljam. Poleg Braslovč je tolkla tudi v KZ Letuš, KZ Šmartno P., KZ Velenje, KZ Vinska gora, KZ Galicija, KZ Žalec (Vel. Pirešica, Studence, Prnovo), KZ Polzela (Podvin, Polzela, Založe), Gotovlje in nekaj malega v KZ Prebold, KZ Šešče, KZ Griže, KZ Vojnik, KZ Škofja vas, KZ Ljubečna in KZ Strmec. Najhujše je pač toča letošnje leto poškodovala hmeljišča v KZ Braslovče. Nekatera hmeljišča so bila tako okleščena, da ni na mnogih hmeljevkah ostalo drugega kot poškodovane trte. Listje, cvetje, vse je bilo skleščeno na tla. Najhujše je bil prizadet pas od Žovneka proti Braslovčam in med Preserjem in Gor. Gorčam.

Mnogo škode in zlasti veliko dela je v letošnjem letu napravilo neurje, ki je divjalo 11. avgusta ob 6. uri zvečer po vsej dolini. V mnogih hmeljiščih je polomilo eno tretjino ali celo polovico hmeljev. Našel pa si tudi take, kjer je bilo na tleh več kot tri četrtine hmeljev, odnosno žičnice. Zlasti so trpela tista hmeljišča, ki so bila z bokom obrnjena proti vetru, ki je z veliko brzino divjal iz zapadne strani. Vse je ležalo križem kražem in to teden dni pred obiranjem. Neurje je sicer trajalo prav malo časa, približno 15 minut, vendar je marsikateremu hmeljarju pripravilo trdo delo za nekaj dni. Večina hmeljarjev je hme-

ljevke na novo postavila, nekateri pa so jih vsaj privezali in še enkrat poškopili hmeljišča z dithaneom ali z bakrenim apnom, da se ne bi na ranjenem tkivu storžkov razvila peronospora. To neurje je pripravilo po vsej dolini mnogo dela in dodatnih stroškov.

Vidimo torej, da letošnje leto kljub precejšnji količini padavin ni bilo tako ugodno, kot bi si ga želeli. No pa, ko je hmelj obran in predan, si pač vsakdo misli: »Samo da ni bilo hujše!«

Kakšen je bil letos hmelj količinsko in kakovostno? Letos je bilo v Sloveniji zasajenih 1872 ha hmelja. Na tej površini smo pridelali 2159 ton suhega hmelja. Torej na 1 ha (če odštejemo 192 ha prvoletnika) 1244 kg. Kljub vsem elementarnim nezgodam je tudi kvaliteta v letošnjem letu prekosila pričakovanja, in sicer smo imeli I. in II. kvalitete 94%, III. in IV. vrste pa samo 6%.

Te številke nam povedo, da so hmeljarji v letošnjem letu skrbno in vestno negovali svoja hmeljišča in da so vložili vanje mnogo pridnosti, mnogo truda in znanja. Prav gotovo pa ima svoj delež pri letošnjem pridelku tudi pospeševalna služba Inštituta, dobro organizirana zaščitna služba po kmetijskih zadrugah, nabava 160 kom. novih škropilnic, hiter sprejem hmelja od strani Hmezada, nove sušilnice, z eno besedo vse, kar je bilo v prejšnjih letih storjenega za pospeševanje hmeljarstva. Ena stvar je, ki nam je v letošnjem letu nekoliko ušla in ki jo moramo v drugem letu na vsak način izboljšati, in to je, da mora biti naš hmelj drugo leto brez semena. V letošnjem letu je bil zato precej visok odstotek semena v hmelju, ker je hladno in deževno vreme v času cvetenja in pred njim povzročilo, da so ženske rastline nekoliko kasneje cvetele in tako je njihovo cvetenje sovpadlo v isti čas s cvetenjem moških divjih hmeljev po gmajnah. Prihodnje leto je dolžnost vseh hmeljarjev, da počistijo po gmajnah divji hmelj in tako preprečijo, da bi se razvilo seme tudi v tistih hmeljiščih, ki zaradi kakršnega koli vzroka kasneje cveto.

Za primerjavo s pridelki in z vremenskimi razmerami v prejšnjih letih vam zopet dajemo tabelo, kjer lahko primerjate količine in kvaliteto pridelka od leta 1945 dalje.

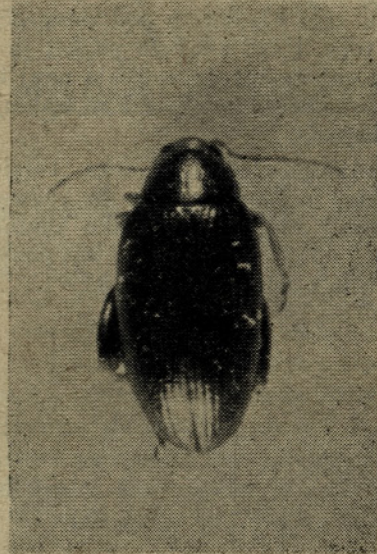
Vpliv padavin na količino in kvaliteto pridelka

Leto	Padavine april-avgust v % od večletnega povprečja	Hektarski pridelok v kg	Kvaliteta v %	
			I. in II. vrste	III. in IV. vrste
1947	69 %	1098	83 %	17 %
1948	143 %	1078	57 %	43 %
1949	92 %	876	74 %	26 %
1950	64 %	535	93 %	7 %
1951	94 %	922	87 %	13 %
1952	64 %	824	92 %	8 %
1953	103 %	1168	54 %	46 %
1954	123 %	1206	79 %	21 %
1955	120 %	1213	75 %	25 %
1956	119 %	1244	94 %	6 %

V letu 1947 je bila ugodna razdelitev padavin preko poletja in velik odstotek enoletnika.

Kot vidimo smo v letošnjem letu pridelali precej lepega blaga. Koliko denarja nam je prineslo v Savinjsko dolino zboljšanje kvalitete in zvišanje pridelka. Če bi pridelali toliko kot lansko leto na ha in če bi bilo blago takšne kvalitete kot lansko leto, bi dobili v letošnjih cenah 29,516.000 dinarjev marj. Še večjo razliko bi seveda dobili, če bi primerjali kvaliteto letošnjega leta s kvaliteto leta 1953. Samo obilni in kvalitetni pridelki lahko pri velikih pridelovalnih stroških, kakršni so bili v letošnjem letu, plačajo hmeljarju njegove izdatke in njegov trud. Kdor malo in slabo pridelal, dela zastoj.

Kako je bilo letos z boleznimi? Najprvo so se pojavili v hmeljiščih tako kot navadno bolhači. Bolha-

Ta bolhač je bil slikan 18. IV. 1954

Škoda, ki jo povzročajo bolhači

čev je bilo v letošnjem letu precej in reči moramo, da so marsikje skušali zaustaviti razvoj hmelja vsaj za nekaj časa, vendar bolhači ne predstavljajo velikega problema za naše hmeljarje. Čim opazijo, da bi utegnil resno poškodovati hmelj, zapraše hmeljišča bodisi z DDT, hexa ali pa s kombiniranimi preparati in uničijo tega nadležneža. Dobro so se letos izkazala sredstva: gamadin, bentox in diliden. Mnogi so prašili z motornimi prašilci, mnogi pa kar ročno. Včasih niti ne vse njive, ampak samo tista žarišča, kjer je bilo posebno dosti bolhačev.

Kako bomo gnojili s kalijem v bodoče?

Naši hmeljarji uporabljajo v zadnjih letih vedno več umetnih gnojil; lahko trdimo, da celo pet do desetkrat več kot pred desetletji. Spoznali so, da je le na ta način mogoče doseči večje in bolj kakovostne pridelke. Poleg tega pa je z vsemi potrebnimi hranili založena hmeljska rastlina tudi bolj odporna. Odporna ni le proti rastlinskim boleznim in škodljivcem, pač pa tudi proti vsem vremenskim nepravilnostim.

Seveda, vsi hmeljarji še vedno ne trosijo umetnih gnojil načrtno. To se pravi, da bi vnaprej, za vse leto, določili vrste in količine umetnih gnojil, ki jih namestavljajo. Tudi ne napravijo časovne razporeditve, torej, da bi za vsako gnojilo določili približni datum trošenja. To je napaka, ki prizadetim hmeljarjem prikrajša uspeh gnojenja in jim s tem poveča pridelovalne stroške.

Marsikdo je že doživel takšne neveselosti zaradi nepravilnega, ali bolje rečeno, ob nepravem času trošenega umetnega gnojila. Najbolj se za nepazljivost maščujejo dušičnata gnojila, predvsem še apneni dušik. Prevelike in ob nepravem času trošene količine zelo slabo vplivajo na kakovost hmelja. Ena teh posledic je, da dobivajo krovni lističi kobiljave robove. Ta primer je najbolj viden in zato tudi upoštevati. Je pa še vrsta slabih strani napačnega gnojenja, ki pa ga hmeljarji zaradi neizrazitega videza spregledajo.

Ko že razpravljamo o tem, da je načrtno gnojenje koristen ukrep vsakega hmeljarja, naj poudarimo še nekaj: Pri nas še mnogi dajejo preveliko prednost dušičnatim gnojilom. Ta prednost gre v škodo fosforovim in kalijevim gnojilom, ki jih rastlinam primanjkuje. Omenjeni postopek je z ene strani razumljiv. Učinek dušika (čilski soilter, kalkamonsalpeter, apneni dušik) je najprej in najbolj viden, skoraj otipljiv. Bujna rast in temnozeleno barva prija očem in daje pridelovalcu občutek zadovoljstva. Vse to pa je varljiva zadeva. Ena stran dušičnatega gnojila je namreč negativna. Rastlina je kljub bujnosti puhla in s tem neodporna. Dušik sicer vpliva na rast, ne daje pa kakovostnega pridelka. Pri hmelju doseže še manj, kajti na obilnost in kakovost pridelka vplivata predvsem fosforna kislina in kalij, to je Tomaževa žlindra ali superfosfat in kalijevo sol. Ker pa vpliv teh gnojil ni tako viden, zato nekateri menijo, da so manj učinkovita. Takšne domneve pa so že zdavnaj pobila dognanja, ki pravijo, da vpliva fosforna kislina, ki jo vsebujejo fosforova gnojila (Tomaževa žlindra in superfosfat) na cvetni nastavek. Posledica tega je, da je pri žitu več zrnja, pri hmelju pa več kobiljave. Kalij pa zopet vpliva na tvorbo raznih sestavin, oziroma na kakovost pridelka. To je: debelejši sad, kobiljave, zrno; boljši okus pri sadju, krompirju itd., kakor tudi več lupulina in boljša aroma pri hmelju. Že to nam pove, da je enostransko gnojenje nepravilno, če hočemo pridelati več in boljše blaga. Predpogoj je torej polno gnojenje, ki ga predstavljajo skupno dušik, fosfor in kalij.

Napredni hmeljarji že precej časa uporabljajo umetna gnojila po načrtu in v obrokah. To delajo zato, ker vedo, da rastlina ne more izrabiti hranilnih snovi naenkrat, in da jih potrebuje skozi vso rastno dobo. Enkrat potrebuje več dušika, v drugem času več fosfora, tretjič zopet več kalija. Za tvorbo cvetnega nastavka je n. pr. najbolj potreben fosfor, zato storimo prav, če v določenem času pred cvetjem trosimo su-

perfosfat. Že ta majhen primer pove, da lahko hmeljar v marsičem uravnava rast, oziroma ustvarja pogoje za boljši pridelek.

Pa še en razlog sili hmeljarja, da trosi umetna gnojila v več obrokah. To je bojazen pred prehitrim izpiranjem, ki odnaša hranilne snovi v nižje plasti zemlje. Tam se seveda odmaknejo koreninam, ki jih težko ali pa sploh ne dosežejo več. To se pripeti največkrat ob daljšem deževju. Prizadene pa najbolj lažje, oz. peščene zemlje.

Do sedaj smo tudi kalijevo sol trosili po obrokah. Nekateri dvakrat, drugi tudi po tri-, štirikrat. Tako smo delali zato, ker smo se bali izpiranja, da ne bi šlo gnojilo v izgubo. Veljalo je takšno mnenje, oziroma, takšna so bila strokovna navodila. Nastal pa je preokret, za nas hmeljarje še posebno važen in razveseljiv.

Prof. inž. Vinko Sadar je objavil v »Naši vasi«, št. 23 in 24, let. 1956, zelo zanimiv članek z naslovom: »Novejša dognanja o kalijevih gnojilih«. V njem je nanizanih več novih ugotovitev o tem gnojilu, zato bo prav, če najvažnejše posredujemo tistim hmeljarjem, ki niso bili naročniki »Naše vasi«, ali pa onim, ki članka niso brali.

Za vse tiste, ki gnojenju s kalijem še vedno ne zapajo, bo važno že to, da se učinek vedno ne pokaže očitno, in sicer iz različnih vzrokov, ki obstajajo v naravi. S tem pa ni rečeno, da kalij ne bi doprinesel svojega deleža. Če bi ne gnojili s kalijevo soljo, bi bil pridelek še mnogo manjši kot sicer je.

Zemlja, ki je na kaliju revna, ima to lastnost, da ga najprej veže nase, in šele odvišnega daje na razpolago rastlinam. Zato se pri gnojenju s kalijem pokaže pravi učinek šele takrat, kadar ga raztrosimo večje količine. Rekli bi, da hoče zemlja imeti svojo stalno zalogo, oziroma rezervo.

Doslej smo več ali manj mislili, da vsebuje kalijevo sol klor, ki je strup, in ki nekaterim rastlinam ne prija, če že ne škoduje. Zato smo mnogi trosili kalijevo sol zgodaj spomladi in sicer zaradi tega, da bi dež spral klor še pred setvijo. Tako smo se hoteli ubraniti njegovega škodljivega vpliva. Tega načela smo se pa držali le pri krompirju, medtem ko smo trosili kalijevo sol po hmeljišjih večkrat, skozi vso rastno dobo. Naše mnenje, oziroma postopanje, pa ni bilo pravilno. Zakaj?

Prof. inž. Sadar navaja v omenjenem članku nova dognanja o teh stvarih. Ugotavlja namreč, da v kalijevih solih ni prvin klora, pač pa so v njej le kloridi, kakršne vsebuje tudi kuhinjska sol. Kloridov pa da nekatere rastline ne prenašajo in med njimi je naštet tudi hmelj. Zato bi morali hmelju gnojiti s kalijevim sulfatom ali s kalij-magnezijevim sulfatom. Ti dve kalijeve gnojila ne vsebujeta kloridov, kakor kalijevo sol. Vendar se s tem še ne trdi, da bolje učinkujeta samo zaradi tega, ker ne vsebujeta kloridov, temveč da ima lahko ugoden vpliv tudi žveplo, ki je sestavina sulfatov.

Kakor smo omenili, uporabljamo hmeljarji za hmelj izključno kalijevo sol, ker ostalih dveh kalijevih gnojil ni na razpolago. Napačno bi bilo, če bi odslej kalijevo sol odklanjali ali ji celo odrekli gnojilno učinkovitost. Pač pa bi iz navedenega lahko napravili drug zaključek. Kalijevo sol je za hmelj zelo potrebno in učinkovito gnojilo. Iz novih dognanj pa sklepamo, da bi z njo dosegli še večje uspehe, če ne bi vsebovala kloridov, ki hmeljski rastlini ne ugajajo.

Vzporedno s tem pa nastaja nova naloga. Če nova dognanja dajejo prednost gnojilni učinkovitosti kalijevega sulfata oziroma kalij-magnezijevega sulfata, potem se pravi, da bomo hmeljarji v bodoče uporabljali ti dve gnojili. Po drugi strani pa bo seveda treba poskrbeti, da bodo omenjena gnojila tudi uvozili. Koristno bi bilo, da bi se to zgodilo čimprej. Same ugotovitve bi nam ne prinesle uspeha, ki si ga želimo.

Nadvse važna pa je v navedenem članku ugotovitev, da voda kalija ne izpira. V zemlji so razne sestavine oziroma rudnine, ki kalij vežejo nase, da ga voda (dež, sneg) ne odnaša. Nekatere izmed teh ga vežejo močneje, druge zopet slabeje.

Omenjeno dognanje je za nas hmeljarje še posebno razveseljivo. Odslej se ne bo treba bati, da bi se kalijeva gnojila izpirala. Trosili jih bomo lahko zgodaj,

to je pred začetkom spomladanskih del v hmeljiščih. Takrat je sorazmerno še največ časa, kot pa pozneje, ko zadeva delo ob delo.

Prav tako pa nam bo zopet prihranjenega mnogo zamudnega dela. Vso količino bomo lahko enkrat pripravili in enkrat trosili. To smo opravljali doslej večkrat. Vsak hmeljar pa ve, da je s pripravami čestokrat več zamude kakor z delom samim. Kdor ima več parcel in še povrhu oddaljene, ta bo to prednost še bolj upošteval.

Za tista gnojila pa, ki niso podvržena izpiranju, v tem primeru kalijeva sol, nastopa nov pogoj. Ta pa obstaja v tem, da jih spravimo čim bliže korenin. Zmešati jih je torej treba z zemljo. Mnogokrat je to nemogoče, posebno če trosimo kalijeva gnojila po travnikih, deteljiščih in žitaricah. V teh primerih je edino brananje ukrep, ki ga lahko izvedemo. Več prilike bomo imeli v hmeljiščih. Kalijeva gnojila bomo, če jih bomo trosili v zimski dobi ali v prvih pomladanskih dneh, z lahkoto zmešali z zemljo. Zaporedna dela kot so odoravanje, odkopavanje, kultiviranje in prvo obispanje, dajejo zato najboljše možnosti.

Ne najmanj važna stvar v zvezi s kalijevimi gnojili je zakisanost zemlje. Doslej smo tudi hmeljarji imeli precejšnjo bojazen pri uporabi kalijevih soli prav zaradi tega, da zaradi nje postaja zemlja kislá. Večje uporabljene količine so to bojazen še povečale. Vsaj analize zemlje so vedno kazale na to. Vendar lahko po članku prof. inž. Sadarja uvidimo, da je bila naša skrb le precej pretirana. Delovanje kalijeve soli lahko povzroči zakisanost zemlje. To pa le v gotovih primerih. Na zakisanost vplivajo tudi razne druge zamotane spremembe, ki se vršijo v zemlji. Na te pa človek nima direktnega vpliva. Zaradi tega nam uporaba kalijeve soli ne more povzročiti večje škode.

Vse navedene ugotovitve bodo povzročile pri uporabi kalijevih gnojil precejšnje spremembe. Za nas bo velika pridobitev, če bomo odslej lahko gnojili s kalijem časovno mnogo prej in pa s celotno količino, ki smo si jo določili.

Ivan Kronovšek

Dithane

O dithaneu smo že mnogo pisali v Hmeljarju, navadno v zvezi s hmeljno peronosporo. Danes pa bi vam radi povedali o naših izkušnjah z njim tudi na drugih kulturah. Dithane je zaščitno sredstvo, ki se vse bolj in bolj uveljavlja in prav je, da mu tudi mi posvetimo malo več pozornosti kot do sedaj.

Dithane je fungicid, to je sredstvo, ki deluje proti glivičnim boleznim, in lahko rečemo, da je univerzalni fungicid, saj deluje proti mnogim boleznim na najrazličnejših kulturah. Lahko trdimo, da nam uspešno zamenjuje doslej nenadomestljiva bakrena sredstva. To dejstvo je izredno važno in to ne samo zato, ker je baker zelo dragocena, strateško važna kovina in se pomanjkanje bakra v zaščiti rastlin vse bolj in bolj čuti, ampak tudi zato, ker so bakrena sredstva zlasti v bolj mokrih letih in na nekaterih občutljivih kulturah nevarna za požig. Spomnimo se samo na modro galico v lanskem letu. Marsikje v hmeljiščih, v vinogradih, zlasti pa na sadnem drevju je povzročila vsaj rahle ožige na cvetovih, mladica in še nerazvitih listih. Bakreno apno samo sicer ne povzroča požiga hmelja, vendar včasih lahko opazimo požige z njim, kadar ga kombiniramo s paratijskimi pripravki pri nekoliko zvišanih koncentracijah. Pri škropljenju sadnega drevja pa bakreno apno v naših podnebnih razmerah prav rado zažge listje. Včasih so ti ožigi tako močni, da listje odpade.

V vseh teh primerih se lahko z dithaneom popolnoma izognemo nevarnosti požiga. Dithane je namreč sredstvo, ki nam v normalnih, pa tudi v zvišanih koncentracijah ne povzroča požigov. To je zlasti pri občutljivejših kulturah izredne važnosti. Prijetno je delati z dithaneom tudi zaradi tega, ker je priprava škropiva nadvse enostavna in ker ga lahko mešamo z vsemi poletnimi insekticidi, ki jih pri nas uporabljamo. Poleg tega ne smemo pozabiti še ene njegove velike prednosti in ta je, da ne pušča na listju madežev, kot n. pr. modra galica in zato ne ovira rastlin pri asimilaciji. Zato se z dithaneom škropljena rastlina nemoteno in hitro razvija.

V hmeljarstvu uporabljamo dithane v večji meri že dve leti in večina hmeljarjev se je prepričala o njegovi učinkovitosti. Zato to pot ne bi govorili o dithaneu v hmeljiščih. Letos smo dithane v večji meri uporabljali tudi pri drugih kulturah. Ustavimo se najprej pri krompirju. Dithane uporabljamo pri škropljenju proti krompirjevi plesni in z njim uspešno nadomestimo bakreno apno ali modro galico. V krompiriščih ga navadno uporabljamo v 0,3% koncentraciji in z njim lahko kombiniramo arzenatska, lindanska ali paratijska sredstva proti koloradskemu hrošču. Priporočamo vsem kmetovalcem, da zavarujejo svoja krompirišča ne samo pred koloradskim hroščem, ampak tudi pred plesnijo, ki je prav tako hud sovražnik krom-

pirja, zlasti zgodnejših sort v mokrih letih. Kako prijetno bodo presenečeni v jeseni, ko jim bo večji pridelek bogato povrnil stroške, ki so jih imeli s škropljenjem proti krompirjevi plesni.

Prav tako priporočamo uporabo dithanea pri škropljenju sadnega drevja proti škrlupu in drugim glivičnim boleznim. Bakrena sredstva uporabljamo za škropljenje sadnega drevja pred cvetjem tedaj, ko ožigi še niso tako nevarni. Za škropljenje sadnega drevja v cvetju in po cvetju pa priporočamo dithane, ki nam ohrani zdravo in obenem od škropiva nepoškodovano sadje. Dokler je cvetje še zaprto in listje še malo razvito, požig, če ga tudi povzročimo z bakrenimi sredstvi, ni nevaren. Listje se hitro razvije in odvrže rjav rob, ki ga je povzročilo škropivo, cvetni listi pa se normalno odpro in brazda ter prašniki niso poškodovani. Čim pa je cvet odprt in mladi plodiči razviti, je prav, da izberemo za škropljenje dithane, ki nam ne bo ožgal nežnih delov rastlin. Z dithaneom lahko brez skrbi škropimo v polni cvet, ker je za čebele nestrupen. Ne smemo mu pa primešati insekticidov. Zato vam priporočamo dithane za poletno škropljenje sadnega drevja vsepovsod, zlasti tam, kjer kot začetniki še nimate dovolj izkušenj z ostalim škropivi. Če škropite z dithaneom, tvegate najmanj, da bi drevje požgali. Naj omenimo še eno ugodno posledico škropljenja sadnega drevja z dithaneom. Ker ne požiga listja in ne pušča madežev na listju, ne ovira asimilacije in zato sadje na takem drevju dobro dozori — ima torej pisan in sladek plod.

Prav tako se dithane obnese v vinogradih. Pripravljanje modre galice je, kot vemo, precej zamudno. Bakreno apno pa je v vinogradih premalo učinkovito. Tudi tu torej igra dithane veliko vlogo. Njegove prednosti so nad vse enostavna priprava in zadostna učinkovitost. Uporabljamo ga v 0,3% koncentraciji; le kadar bi zavoljo močnega deževja zvišali koncentracijo modre galice, takrat tudi ustrezno zvišamo koncentracijo dithanea. Vinska trta, ki je škropljena z dithaneom, se zelo razlikuje od tiste, ki je škropljena z

modro galico. Listje je zelo razvito, čisto, brez madežev škropiva. Pri vinskih sortah je neovirana asimilacija posebno važna, ker nam na ta način dozore tudi zahtevnejše sorte in ker na ta način lahko dosežemo kak procent sladkorja več.

V vinogradih vam priporočamo zlasti kombinirana škropljenja: enkrat z bakrenimi sredstvi in enkrat z dithaneom.

Dithane pa je zelo priljubljen tudi v vrtnarstvu. Marsikje so lansko leto škropili z njim proti plesni na paradižniku. Pri tem moramo povedati, da je dithane učinkovit proti vsem najvažnejšim paradižnikovim boleznim. Z njim pa ne škropimo samo paradižnikov, ampak tudi fižol proti plesni, atraknozi in rji, papriko proti plesni, in vse ostale vrtnine kot so: pesa, zelje, karfijola, korenček, zelena, ohrovt, čebula, če se na njih pojavljajo glivične bolezni. Zavedati pa se moramo, da bolezni samo preprečujemo, ne pa lečimo. Zatorej nam tudi ne bo pomagalo škropljenje tedaj, ko je bolezen napadla že vse listje, ampak moramo predhodno škropiti; na vsak način pa tedaj, ko zapazimo prve znake bolezni.

Naše vrtnarje bo zanimalo, da uporabljamo dithane tudi v cvetličarstvu: proti boleznim na vrtnicah, gladiolah, azelejah, krizantemah i. dr. V vrtnarstvu uporabljamo dithane v 0,2% koncentraciji, le v precej deževnih letih v 0,25% koncentraciji.

Iz vsega povedanega je jasno, da je dithane res univerzalni fungicid. Uporabljajmo ga letos v večji meri, kot smo se ga posluževali v lanskem letu, in na vseh kulturah, katere ogrožajo glivične bolezni, proti katerim se lahko z dithaneom borimo. Ne pozabimo pa tega: proti vsem glivičnim boleznim škropimo preventivno, to je preden se bolezen pojavi. Ne uporabljajmo sredstva tedaj, ko je bolezen že v polnem razmahu, tedaj ni mogoče več pomagati in je napačno zaključiti, da dithane ni učinkovit. Upoštevajmo pri škropljenju napovedi Znanstvenega inštituta in sami budno pazimo v nasadih, da odkrijemo bolezen takoj, čim se pojavijo prvi znaki!

Hmeljarstvo v obrobni predelih Savinjske doline

Ko pregledujemo ter čitamo naše strokovno glasilo, se nam često poraja misel, zakaj se iz obrobni okolišev Savinjske doline nikdo ne oglašja z raznimi dopisi in morebitnimi nasveti v raznih problemih, da bi nekako orisali razvoj hmeljarstva v teh predelih odnosno dali jasno sliko razvoja v bodočnosti. Želim pač, da bi te vrstice, ki sicer nimajo nekakšnega pravega strokovnega značaja, vendarle našle pravi odmev.

Dobro nam je znano, da je hmeljarstvo v Savinjski dolini ena izmed glavnih panog kmetijstva. Tudi v obrobni predelih so pogoji, da se uvršča vzporedno z živinorejo in sadjarstvom med najdonosnejše kulture. Dolgo vrsto let že hmeljarijo v teh naseljih. Naši predniki z bolj redkimi izjemami so smatrali to za nekako postransko panogo. Cene hmelju so v času stare Jugoslavije kolebale, potrebnih sredstev za investicije ni bilo na razpolago, zaradi tega se naš kmet ni bolj posvečal hmelju. Prihaja pa čas, ko je nujno potrebno, da računsko ugotovimo kaj je bolj donosno, pridelovanje žitaric ali hmelja. Ali so dani pogoji za uspešno in donosno hmeljarjenje? Ali je mogoče, da se tudi naš hmeljar lahko približa s svojo miselnostjo agrotehničnim strokovnim nasvetom, ter jih po teh navodilih izvaja in tako doseže dober in primeren pridelek?

Ali so torej dani pogoji za bodoči razvoj te kulture? Na vse to hočemo najti odgovor. Večina posestev, z izjemo onih predelov s podtalno vodo, ima pogoje za uspešno hmeljarjenje in zaželen kvalitetni pridelek. Vsak kmetijski obrat lahko najde primerno zemljišče in to na ne preveč strmih ali gozdnih legah, s primerno globoko zemljo. To je važno zaradi lažjega obdelovanja in škropljenja, posebno, ker prihaja čas, ki zahteva mehanizacijo obdelave.

Kaj pa gospodarski račun? Tukaj pač ni potreba biti strokovnjak v matematiki. Brez svinčnika, po domače lahko uganemo, da nam n. pr. kvalitetni pridelek s parcele s 500 sadikami da izkupiček, s katerim si lahko nabavimo za svojo družino potrebno količino živil. Ne bom navajal več primerov, dodajam le še to, da bi s smotrno razširitvijo hmeljskih površin in s pravilno obdelavo mnogi posestniki teh naselij vsekakor in lažje ter pravočasno izpolniti svoje obveznosti do skupnosti, brez posebnega nerganja. In če Savinjecan zna pridelovati kvalitetni hmelj, zakaj bi mi tega ne zmogli? Le eno je pri tem nujno potrebno, namreč določene volje, da prisluhnemo sodobnim strokovnim nasvetom naših strokovnjakov, našemu glasilu in da to potem izvajamo.

Naglašam: posnemajmo pridnost, vztrajnost, razumevanje strokovnih navodil hmeljarjev iz doline ne samo z zavistjo, temveč s stremljenjem po napredku, po pridelovanju kvalitetnega hmelja. Brez dvoma je v teh okoliših pač že precejšnje število povprečno dobrih hmeljarjev, ki so krenili na pot sodobnega načina obdelave, gnojenja in zaščitnih del. Napravimo torej vsi preokret v to smer, posnemajmo napredne tovariše tudi takrat, ko pri delu zavijajo rokave, ko se ne ustrašijo truda ne znoja, temveč posvečajo hmelju največjo skrb, kot svoji družini in rojstnemu domu. Vse to se že pri obračunu delno poplača. Zastarelega načina kmetovanja se moramo čimprej otresti v vseh panogah kmetijstva. Izboljšanje naše življenjske ravni je v delu, približanju in izvajanju sodobnih tehničnih nasvetov, saj jih imamo obloženo mizo. S povečanimi nasadi pa je potrebno misliti na povečanje ter obnovo naših premajhnih sušilnic. Za vse to so dani ugodni pogoji. Poslovna zveza v Žalcu hvale vredno tudi finančno podpira gradnjo hmeljskih sušilnic v okviru kmetijskih zadrug, katere naj pospešijo gradnjo. Zadruga hranilnica in posojilnica v Celju daje potrebne kredite na triletne obroke hmeljarjem za izgraditev privatnih sušilnic. Pridelamo še dokaj dober hmelj, vendar ga na premajhnih sušilnicah često pokvarimo. Zaradi nepravilnega sušenja pridelek potem ne odgovarja svetovnemu tržišču.

Poleg razširitve nasadov bi bilo tudi važno, da bi pohiteli z obnovitvijo starih nasadov in to iz razloga, ker je večina nasadov sajena pregosto, kar ovira obdelovanje, škropljenje, pridelek pa je v teh nasadih tudi slabše kakovosti. Nujno je, da pri tem upoštevamo navodila našega glasila, ki so bila objavljena. Hmeljski rastlini je treba prisoditi boljšo zemljo, ne pa najslabšo, ki jo ima. Hmeljarji, ki so svoječasno bili

mnenja, da je za hmelj primerno vsako slabo zemljišče, občutijo to zmoto iz leta v leto bolj občutno.

Hmeljariti tako, da pridelajo n. pr. na 2000 sadik, 200—300 kg pridelka — takšnim hmeljarjem bo pač tarnanje zvesti sopotnik. Smisel vsakega dela naj bo uspeh. Z delom se ne prenaglamo! Predno se ga lotimo, dobro preračunajmo in premislimo, če se delo izplača in kako ga bomo najuspešneje opravili. Vzporedno z razširitvijo nasadov je treba tudi pomisliti, ali sta lega

in ustroj zemlje primerna za uspešno hmeljarjenje. Treba je dovolj sušilnega prostora, primernih shramb itd., kar je pa najbolj važno, prave volje za pravočasno osvajanje sodobnih agrotehničnih ukrepov v načinu obdelave, gnojenja in zaščitnih del. Vsi si pač želimo in stremimo za tem, da si izboljšamo svoje življenjske pogoje, naš življenjski standard. Uspeli pa bomo, ako bomo pravočasno prisluhnili valovanju časa.

Baltazar Jezernik

ŽIVLJENJSKE IZKUŠNJE HMELJARJA

Že v začetku tega stoletja je moj oče hmeljaril na manjši njivi. V teh časih v naši dolini še ni bilo mnogo hmeljišč. Imela so jih samo nekatera večja posestva v Šoštanju. Med njimi je bil tudi neki Rajšter, ki je imel okrog 10.000 sadežev hmelja. Pravili so, da je bivši hotel Jugoslavija postavil Rajšter s hmeljskim izkupičkom. Rajšter je navadno kupil tudi od drugih maloštevilnih hmeljarjev ves hmelj. Najnižja cena, po kateri je moj oče prodal hmelj, je bila 6 krajcarjev, najvišja pa 4 krone. Na veliko so hmeljarili še neki Mežnar v Pesjem, v Velenju pa Štenk, Gol in graščina Turn. Vsi ti večji hmeljarji so imeli lastne sušilnice. Ostali, mali hmeljarji pa so si brez sušilnic pomagali kakor se je pač dalo. Sušili smo po hlevih in skednjih po podih na iz trstike narejenih lesah, ki jih je moj oče ob sezoni postavil še v stanovanjsko hišo, kjer je v kotu gorel gašper noč in dan. Neko leto smo skoraj pogoreli. Spali smo strnjeni v kamrici. Oče je kot sušač bil utrujen in je zadremal. Preveč naložena peč se je vžgala. Lese so že gorele, ko je mama zaslislala pokanje ter hitro zbudila očeta, ki je skočil skozi okno ter vzel na prosto tudi oba otroka. Ogenj je z vodo pogasil, ko je plamen že sikal skozi hišna vrata. Pozneje v hiši nismo več sušili hmelja. Zgradili smo malo sušilnico ter posadili še nekaj več hmelja. Da, tak je bil začetek hmeljarstva pri nas.

Za časa Avstrije smo pri nas gojili le pozni virtemberški hmelj, ker je dajal mnogo obilnejši hmelj kakor golding, pa še to brez vseh dodatnih gnojil. Zaradi razmaha peronospore smo v letih od 1910 do 1920

moralo opustiti pozni hmelj ter se usmeriti na golding. Sadeže smo že pred prvo svetovno vojno dobili iz Zg. Ponikve pri Žalcu. Med vojno so nas razmere prisilile (pomanjkanje živeža), da smo izruvali hmelj in obdržali le 800 sadik, od katerih so nam dragoceni sadeži prišli prav takoj po vojni, saj smo nekaj let prodajali hmelj po din 100.— in še nekaj več za kg. Če hočem biti nepristranski, moram reči, da je bilo že tudi pred drugo svetovno vojno mnogo narejenega za napredek našega hmeljarstva. Takratni »Slovenski hmeljar« nas je vsestransko navduševal za boljšo kvaliteto in večje hektarske pridelke. Hvaležno se spominjam hmeljarskega nadzornika ing. Dolinarja, ki nam je večkrat predaval o naprednem hmeljarjenju. Na mojo prošnjo me je praktično učil obrezovanja hmelja na njivi. Poudaril je tudi, da je najboljši čas za obrezovanje konec marca ali začetek aprila, česar se jaz od takrat stalno držim, in sicer z uspehom. Že takrat sem napravil poizkus. Nekaj hmelja sem zgodaj obrezal, drugega pa po 20 aprilu. Razlika je bila vidna, kar so opazili tudi sosedje. Pozno rezan hmelj je imel manj panog in nastavkov, čeprav sem ga enako gnojil. Trdim pa, da smo dandanes, — ko vsi stremimo, da bi dosegli večji hektarski pridelek in ko gnojimo z domačim in vsemi mogočimi umetnimi gnojili, pa še to večkrat nepravilno, — poslušno hmeljsko rastlino nekako čisto zno-reli. To se je pripetilo prva leta po osvoboditvi tudi meni. Bilo je takole: hmelj sem obrezoval kot rečeno zadnje dni marca in prve dni aprila. Hmelj sem prvič takoj pognojil z apnenim dušikom, za drugi obrok sem

mu dal fosfora in kalija, pri tretjem obroku pa zopet apnenega dušika. Rezultat: najmanj polovica hmelja je predčasno nastavila zelo redke cvete in je tudi predčasno dozorela. Z listjem obraščene »kravce« smo morali obrati ali pa smo morali obirati »šek« skupno z normalno dozorelim hmeljem. Pridelek je bil količinsko in kakovostno slab. To se mi je zgodilo dve leti zaporedoma. Prišla so nova gnojila in škropiva. Po posvetovanju s kmetijskimi strokovnjaki, zlasti s tov. ing. Lojzom Kačem in tov. ing. Miljevo Kač iz Hmeljarskega inštituta ter po analizi zemlje, ki je pokazala, da vsebuje dovolj apna, sem opustil gnojenje hmelja z apnenim dušikom. Od tedaj imam zelo lep hmelj, čeprav ga zgodaj obrezujem ter sem tako zadovoljen jaz, pa tudi trgovina. Po mojih izkušnjah je torej za hmelj koristna le zgodnja rez, samo rajši manj kot preveč šariti z dušičnatimi gnojili. Kdor tega nasveta ne upošteva, se mu lahko zgodi, da se bo odrezal tako kot neki hmeljar iz sosednje vasi. Oglevala sva si njegov bujno rastoči hmelj. Svetoval sem mu, da naj gnoji še s fosforom in kalijem in ne samo z dušikom, da se mu ne bo tako maščeval kot meni. Odgovoril mi je: »Z dušikom sem tako samo enkrat gnojil. Gnojil pa sem še z domačim gnojem, s kalkamonsalpetrom in s čilskim solitrom.« Komaj sem mu dopovedal, da vsa ta gnojila predstavljajo pravzaprav le dušik. K sreči me je ubogal in dodal še fosfora in kalija. Glede pozno rezanega hmelja, to je 15. ali 20. aprila, sem mnenja, da se lahko opusti eno ali celo več gnojenj, saj je takrat rastlina že v močni vegetaciji in ima že polmetrske mladike.

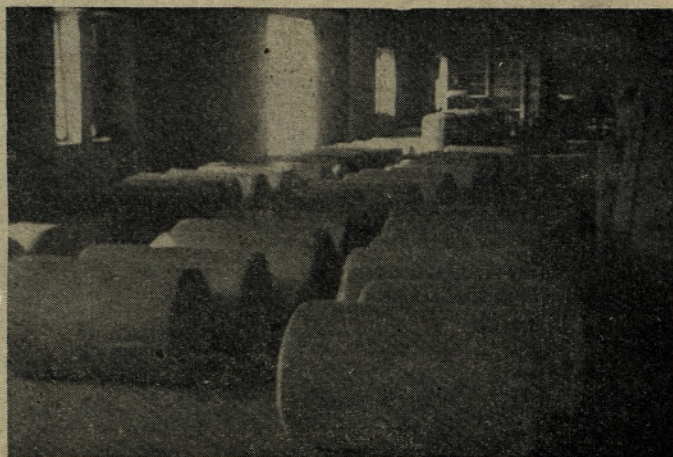
Spričo vseh mogočih poizkusov ter navodil v Hmeljarju glede gnojenja se je pri meni izkazal za najbolj hvaležnega naslednji način: hmelju vsako drugo leto gnojim z domačim, zrelim gnojem, v jeseni ali pozimi po možnosti gnojim na široko s Tomaževo žlindro, spomladi po obrezovanju dam na široko okrog sadeža mešanice in sicer dva dela superfosfata in en del kalijeve soli ter to mešanico zakopljem v zemljo. Po prvem privezovanju dam kakšno hitro učinkujoče dušičnato gnojilo, amonsulfat ali kalkamon. Sredi rasti dam tako kot prvič zopet fosfora in kalija, pred cvetenjem pa še čilskega solitra za lepšo barvo in večjo kobulo.

Proti boleznim in škodljivcem že od nekdaj škropimo. Po priporočilu tov. ing. Miljevo Kač sem škropil celo petkrat, od tega dvakrat v cvetu, in sicer vedno z bakrenim apnom, v katerega imam že dolga leta vse zaupanje. Priprava galične brozge je namreč zelo tvegana; če je ne pripravimo pravilno, lahko več škoduje kot koristi. Lani sem uporabljal le združeno motorno škropilnico, s katero se boljše in temeljiteje škropi ter dosežemo z njo tudi vrhove vseh hmeljev. Po mnenju hmeljarjev pa so usluge od škropilnic predrage.

Med rastjo hmeljišča z okopalnikom globoko rahljam, kolikor pač prenese vprega; čim pa se zarastejo tanke koreninice, to je pred cvetenjem, pa neham z okopavanjem.

Še nekaj o sušilnicah. Pred drugo svetovno vojno smo peljali naš hmelj k prevzemu Osetu v Šempeter. Dobro se še spominjam, ko je ta rekel, da imamo pri nas na hmeljevkah zelo lep hmelj in da od mlinarja nikoli ne kupi rad hmelja. Res je, da sušilnica ali sušič lahko zelo pokvarita kvaliteto hmelja, kar natančno in dobro opisuje v zadnji št. Hmeljarja v svojem članku tov. Kronovšek. Morda pa bi le koristil kakšnemu hmeljarju in s tem skupnosti, če opišem, kako jaz sušim hmelj. Za lep pridelek je seveda odgovorna sušilnica. Biti mora visoka, spodaj pa naj ima

na vseh štirih straneh po dva velika dušilnika ter naj bo po možnosti čim bolj na prostem, proč od drugega zidovja. Kurim enakomerno. Vsake tričetrt ure naložim po eno metrsko poleno, nanj pa tri do štiri lopate premoga. Ugotovil sem, da mi takšno nalaganje da najprimernejšo vročino. Čez dan pa, kadar je vročina le prevelika, odprem še vrata k cevem, da nastane večji preprih. Na vsaki lesi pustim hmelj dve in pol do tri ure, skupaj torej 8—9 ur. Zelo dobro suhega sesujem na kup, kjer leži en dan, potem ga rahlo spravim na stalen kup do 2 metra visoko, kjer ostane brez vsakega mešanja do bāsanja v popolni temi, s povsod zaprtim prostorom. V deževnem vremenu odprem na

Kmalu bodo Hmezadova skladišča prazna. Zato imajo za slugo predvsem dobri hmeljarji

večer okna, da se suh hmelj navleče nekoliko vlage, naslednji dan ga pa pobašemo. Tako obdrži hmelj enako barvo, kakor jo je imel, ko sem ga usipal z les. Seveda drži barvo le, če je dovolj suh, ne pa prežgan. Tak se drobi in že iz sušilnice pride rumen. Naglašam, da nas ne bo treba biti strah na katero rampo bomo pripeljali hmelj, če bomo tako spravljali hmelj kot sem zgoraj opisal.

Za zaključek naj rečem, da je dolžnost nas vseh hmeljarjev, pridelovalcev našega zelenega zlata, da se dandanašnjim borcem za procvit hmeljarstva, to je tovarišem inženirjem in njihovim sodelavcem iz Hmeljarskega inštituta in Poslovne zveze, direkaciji odkupnega podjetja »Hmezad« ter našim starim hmeljarskim strokovnjakom tov. Aubrehtu, Vučerju, Virantu in drugim, ki jih niti ne poznam, prav srčno zahvalim za ves njihov vložen trud, za njihovo nesebično delo za blagor in za boljše čase nas hmeljarjev, z vročo željo, da bi bili uspehi v letu 1957 čim obilnejši.

Jože Medved

Prodajam sušilnico za hmelj

9 m², sistema »Lorber«, 2 etaži. Kupec lahko dobi posamezno etažo, če si hoče v že obstoječo sušilnico vgraditi tretjo etažo. Naslov v pisarni KZ Gotovlje.

O zatiranju divjega hmelja

Pojavili so se lepaki o zatiranju divjega hmelja. Kdo bo divji hmelj iztrebil in na kakšen način? Že več let razmišljam, kako bi divji hmelj najuspešneje zatrl. Prišel sem do naslednjega zaključka:

Občine bi naj odredile, da je treba na celotnem savinjskem hmeljarskem področju ob vseh potokih in pritokih Savinje, ob Ložnici, Boljski, Paki in drugih potokih, posekati in očistiti vse grmovje in mlado drevje (jelše, vrbe) po katerem se ovija divji hmelj.

Cez pol leta se bo po grmovju ob rekah in potokih bohotal divji hmelj

Če hmelj namreč ne bo imel več opore, ne bo rasel in bo sam od sebe propadel. Na to misel sem prišel, ko sem v začetku decembra ob potoku Vršci posekal na manjšem pašniku vse jelše, hraste in grmovje, po katerem se je ovijalo vse polno divjega hmelja. Hmeljarji bi tako prišli do potrebne kurjave, divji hmelj pa bi bil v najkrajši dobi na enostaven in cenen način uničen. Moj predlog lahko podprem tudi z dokazi. Predlanskim je na primer moj sosed Jošt iz Ložnice posekal na desnem bregu Vršce, to je na žalski strani, vse grmovje ter pustil le tu in tam še kakšno jelšo ali vrbo in pri tem uničil ves divji hmelj. Tudi njegov sosed kmet Kokolj iz Pernovega je pred lanskim novim letom posekal grmovje in mlado drevje na levem bregu Vršce, torej na nasprotni strani kakor Jošt: tudi on je uničil tam ves divji hmelj.

Zadnje čase se govori o nekem strupu, s katerim bi zalivali korenike divjega hmelja in bi jih na ta način uničili. Kaj pa če raste korenika iz kakšnega štora in ji ne moremo, do živega? Kako dolgo (koliko let) pa bo takšno zalivanje trajalo? In koliko ton tega materiala se bo porabilo? Morda bo treba strup uvoziti iz inozemstva za dragocene devíze? In uspeh, ali bo popoln?

Kdor ne verjame v uspeh čiščenja ob potokih ter v tak način zatiranja divjega hmelja, naj se na lastne oči prepriča na zgoraj omenjenem kraju ob Vršci.

Ernest Šušterič

Navodilo za škropljenje proti plevelom v žitih s hormonskimi preparati

(inž. Miljeva Kač)

S harmonskimi preparati uničujemo večino širokolistnih rastlin, medtem ko ostale ozkolistne (žita, trave) ostanejo nepoškodovane. Hormonske preparate uporabljamo v borbi proti plevelom v glavnem v ozimnih in jarih žitih.

S hormonskimi preparati v žitih škropimo z motornimi škropilnicami z dolgimi ramami, ki jih uporabljamo za škropljenje krompirja, ali pa z nahrbtnnimi škropilnicami. Pri škropljenju s hormonskimi preparati moramo paziti na to, da pride na določeno površino predpisana količina preparata. V navodilih za uporabo posameznih sredstev imamo podano samo količino, ki mora priti na ha, ne pa koncentracije škropiva. Zato moramo vedeti za škropilnico, ki jo bomo uporabljali, koliko vode potrebuje, da poškropi 1 hektar površine. Na podlagi tega izračunamo, kolikšno koncentracijo škropiva moramo napraviti. Če mora priti na ha površine 4 kg škropiva, škropilnica pa porabi za škropljenje 1 hektarja 800 l vode, potem pripravimo 0,5% koncentracijo. Če porabi škropilnica 1.000 l vode, potem zmanjšamo koncentracijo na 0,4%, če pa samo 500 l, pa zvišamo koncentracijo na 0,8%. Koncentracijo izračunamo tako, da kilograme odnosno litre sredstva, ki mora priti na ha površine, množimo s 100 in delimo s količino vode, ki jo škropilnica porabi, da poškropi 1 ha površine.

$$P = \frac{K \times 100}{V} \quad P = \% \text{ škropiva}$$

K = količina sredstva, ki pade na ha površine
V = količina škropiva, ki ga porabi škropilnica na ha.

Pri škropljenju s hormonskimi preparati moramo paziti na to, da po vsaki uporabi harmonskih škropiv dobro operemo škropilnico, da ne ostanejo v njej

ostanki hormonskega škropiva, ker bi sicer lahko poškodovali druge širokolistne kulture, ki bi jih škropili z isto škropilnico. Najzanesljivejše je, če operemo škropilnico z raztopino sode (0,5%). Pri škropljenju moramo paziti na to, da nam veter ne odnaša škropiva na druge kulture, ker bi nam le-to utegnulo poškodovati tudi koristne širokolistne rastline.

Izredno važen za uspeh pri škropljenju s hormonskimi preparati je tudi razvojni stadij žita, ki ga škropimo. Žito mora biti škropljeno v stadiju razrasta pred klasanjem, v času polnega obraščanja. Če škropimo prezgodaj ali prepozno, lahko poškodujemo tudi žito (utegne nastopiti nepravilen razvoj klasov). Pri ozi-

Kalitev	početno obraščanje	polno obraščanje Pravi čas za škropljenje s hormonskimi pripravki (3-4 tedne)	kolenčanje in vlatanje
_____	_____	_____	_____
Ne škropiti			Ne škropiti

minah navadno ni nevarnosti, da bi prezgodaj škropili, ampak prepozno. Ozimine naj ne bodo preko 20 cm visoke. Pri jarinah škropimo navadno okrog 5 tednov potem, ko je seme vzkalilo. Pred tem časom so jara žita še preslabo razvita za škropljenje. Na splošno velja pravilo, da naj bodo žita 15 do 20 cm visoka (s 5 listi na stebelu), ko škropimo s hormonskimi preparati.

Pri škropljenju s hormonskimi preparati pa moramo paziti tudi na to, da ne škropimo žit s podkulturami. Če imamo v žitih podsevke širokolistnih rastlin (korenje, detelja), potem v tem primeru ne uporabljamo hormonskih preparatov, da ne bi uničili podsevka.

S herbicidi ne bomo dosegli dobrega uspeha, če bomo škropili tik pred dežjem, ali pa pri nizki dnevni temperaturi. Zato ne škropimo nikdar takrat, ko pričakujemo še isti dan dež. Najprimernejša temperatura za uspešno škropljenje s herbicidi je 12 do 20 stopinj.

V letošnjem letu bomo lahko nabavili naslednje hormonske preparate:

Agroxone 4 (hormonski preparat na bazi MCPA) je tekočina temno rdeče barve, katero uporabljamo za škropljenje žit, in sicer potrebujemo na ha 4 litre tekočine.

Deherban (sredstvo na bazi 2,4 D) je bel prah, ki ga uporabljamo za uničevanje plevela v žitih. Uporabljamo ga kot škropivo, in sicer 2 kg na ha.

Phenoxylyene (sredstvo na bazi MCPA) je temno zelenkasta tekočina. Na ha ga uporabljamo 4 litre.

Dicopur (sredstvo na bazi 2,4D) je rahlo vijoličasti prašek, ki se uporablja proti plevelom v žitih. Uporabljamo ga kot škropivo, in sicer 2 kg na ha.

Fluid U 46 (sredstvo na bazi 2,4D) je temno rjava tekočina, ki jo uporabljamo za škropljenje žit na ta način, da potrošimo na ha 3 litre tekočine.

Premišljevanje o pridelovanju koruze v našem okraju

V okraju Celje so posejali l. 1952 (zadnji uradni popis) koruze na posameznih sektorjih:

savinjskem	942 ha ali 15,8%	orne zemlje
pohorskem	75 ha ali 5,1%	orne zemlje
konjskem	725 ha ali 22,2%	orne zemlje
šmarsko-šentjurskem	1.707 ha ali 26 %	orne zemlje
kozjanskem	738 ha ali 23,2%	orne zemlje
laškem	316 ha ali 14,3%	orne zemlje
Skupno	4.503 ha ali 19,9%	

vse orne zemlje

Očitno je, da so povojne prehranitvene in splošne gospodarske razmere povzročile, da so se v primerjavi s predvojnimi leti površine koruze povečale, kajti pred vojno niso sejali toliko koruze. V zadnjih letih pa je opaziti nazadovanje gojitve koruze, posebno v onih predelih, v katerih pridelovalni pogoji niso najbolj prikladni. To nazadovanje pa ni v takem razmerju kot se je pričakovalo. Okrajni desetletni načrt namreč predvideva, da se bo površina pod koruzo zmanjšala do leta 1962 na 2.705 ha ali na 11,3% orne površine. Istočasno naj bi se povečal pridelek zrnja od 14,5 q na ha na 24 q ali za 65%. To povečanje pridelka je namreč mogoče, če uporabimo razne pridelovalne ukrepe, ki so v tem pogledu na razpolago. Kalkulacija pridelovanja koruze kaže, da postane le-to rentabilno šele v primeru, če pridelamo le 21 q zrnja na hektar. V našem okraju podnebni pogoji ne dovoljujejo vsepovsod, da bi dosegli prej omenjeni obilen pridelek. Tako v alpskih in pohorskih predelih ni mogoče pridelovanja koruze napraviti rentabilnega. Tudi v savinjskem, laškem in kozjanskem okolišu podnebne in višinske razmere niso vsepovsod v prid koruzi. Le okoliši v našem okraju, ki so pod vplivom panonske klime, odgovarjajo pridelovalnim zahtevam koruze in še to le v primeru, če izberemo pravo sorto.

Pri nas pridelujemo koruzo izključno le za domače potrebe. V Vojvodini in drugih koruznih okoliših je koruzno zrnje važen tržni in izvozni pridelek, od katerega je v mnogem odvisna rentabilnost kmetijskih gospodarstev. Zato v Vojvodini postrežejo koruzi prav tako skrbno kot krušnemu žitu, sladkorni pesi ali konoplji, medtem ko je pri nas koruza, če ne ravno »postržek«, pa le oni posevek, ki se mora dostikrat zadovoljiti tudi s slabšo zemljo in pomanjkljivejšo obdelavo. Posebno mačehovsko postopajo z njo na majhnih posestvih, na katerih je pičlo razpoložljiv gnoj namenjen le za industrijske rastline, krompir in

vrtnine, tako da ga je koruza bolj redko deležna. Na večjih posestvih je v pogledu gnojenja sicer nekoliko bolje, ker uporabljajo tudi rudninska gnojila, ni pa nič bolje glede obdelovanja. Mnogokrat najdemo zapleveljene in zanemarjene koruzne posevke prej na večjih posestvih kot pa na majhnih. Najmanj skrbi pa na splošno posvečamo pri tem semenu in sorti. Ker si že pozimi pripravljamo seme za spomladansko setev, zato ne bo odveč, če opozorimo na nekatera, sicer že splošno znana izkustva in jim dodamo še novejša izsledke znanosti in prakse glede pridelovanja boljšega semena.

Koruza je tujeprašna rastlina in zato vsebuje njeno seme ne samo lastnosti očeta in matere, temveč tudi drugih svojih prednikov, in sicer v zelo različnem razmerju in obsegu. Če rastline za pridelovanje semena ne izbiramo nenehno po določenih gospodarskih svojstvih, se vrednost semena zmanjšuje in posejano ne more dati takšnih pridelkov, ki bi jih sicer lahko pričakovali. Brez pretiravanja lahko trdimo, da posejemo v našem okraju najmanj 90% koruznih polj s takšnim neizbranim ali izrojenim semenom. Zato se tudi ne smemo čuditi, če so na splošno pridelki pičli, dostikrat celo zanikrni.

Posevke iz izrojenega semena je lahko spoznati. Izkaljenje je zelo enakomerno, mnogo mladih rastlin je pritlikavih, zaostalih in krčljavih; če jih izrujemo imajo kratke in slabo obrasle korenine. Že majhna ohladitev ozračja v prvi dobi rasti jim škoduje, da zaostajajo v rasti in da jim vršički listov začnejo spreminjati barvo. Če nastopi suša, mnogo teh oslavljenih rastlin odmre. Škodljivci, strune, mravlje, ogreci itd. ter razne glivične bolezni uničujejo v mnogo večjem obsegu takšne posevke. Tako nastajajo pleše na koruznem polju, ki jih moramo potem izpopolnjevati s fižolom in drugimi vmesnimi posevki.

Največja škoda za pridelek pa nastane zaradi neenakomerne rasti rastlin pred redčenjem, tako da pri redčenju dostikrat ne vemo, katere rastline naj odstranimo in katere naj pustimo, da bo oplojenje enakomerno in pridelek obilnejši. Ko nastopi čas cvetenja, so moški cvetovi na naprednejših rastlinah, ki dajejo najboljši in najučinkovitejši cvetni prah za oplojenje zametkov zrnja na storžih, svoj cvetni prah že otesli, medtem ko večina ženskih cvetov še ni sposobna za oploditev. Ženski cvetovi se v pomanjkanju cvetnega prahu naprednih očetovskih rastlin hočeš nočeš mo-

rajo zadovoljiti pri oploditvi s cvetnim prahom zaostalnih, bolnih in krčljivih rastlin. Da takšna oploditev ne more dati obilnega pridelka, ni potrebno pojasnjevati. Prav tako je tudi jasno, da seme na ta način oplojenih rastlin ni in ne more biti najboljše za nadaljnjo setev. Rastline, ki so bolj zaostale v rasti, dajo slabo oplojene ali popolnoma jalove storže, na katerih zrnje dostikrat niti ne dozori. Na mnogih poljih v Sloveniji smo našli celo čez 50% takšnih povsem jalovih ali pomanjkljivo oplojenih storžev. Takšnemu stanju rastlin odgovarjajo tudi pridelki. Pri pravilni izbiri sorte in skrbni pripravi semena pridelki v Sloveniji ne bi smeli zaostajati za onimi iz drugih pokrajin države. Imamo več padavin kot drugod. Zato koruza v naših razmerah manj trpi zaradi suše in tako nam je mogoče z večjo stalnostjo pridelkov nadomestiti morebitne obilnejše hektarske pridelke, ki jih imajo druge pokrajine v državi v ugodnih letih za koruzo.

Vprašanje je torej, katere sorte naj pri nas gojimo in kako naj pripravimo seme. Upoštevati moramo, da pri nas pred vojno nihče ni ugotavljal ali gojil kakšno posebno sorto koruze, da ne govorimo o smotrnem požahinjevalnem vzgajanju boljših sort. V tem pogledu še čaka selekcijske postaje važno in pionirsko delo ter bo preteklo še nekaj let, preden bomo vzgojili našim razmeram prilagojeno količinsko in kakovostno boljšo sorto.

Vsi poizkusi z uvoženimi sortami, bodisi iz inozemstva bodisi iz južnih in vzhodnih pokrajin naše države, so dali v naših razmerah nezadovoljive rezultate. Ugotovljeno je, da se s prenosom sort iz juga in vzhoda podaljšuje njihova rastna doba, tako da mnoge uvožene sorte, posebno v deževnih letih ali kadar jesenski mraz zgodaj nastopi, sploh ne ali nezadostno dozori. Posebno sorta »konjski zob« je glede pravočasnega zorenja pri nas zelo negotova, razen v Primorju in v nekaterih ravninskih krajih ob robu Pannonske kotline. Zato moramo pri izbiri sort dati prednost domačim navadnim trdim sortam (trdinkam), ki dajejo tudi za ljudsko prehrano bolj okusno moko ter vsako leto pravočasno dozori.

Sorte je treba torej izbirati med domačimi različki, ki so v nekem področju že prilagojeni. Med rastlinami teh različkov izbiramo one, ki se ponašajo z bujno rastjo, zdravim videzom, srednje nizkim nastavkom storžev, kar je znak za rano dozorevanje, in končno z zaželenimi lastnostmi storžev in samega semena. Čeprav takšen izbor rastlin v rasni dobi vsako leto priporočamo, bo več kot gotovo, da lani v našem okraju ta izbor ni opravilo niti toliko kmetovalcev, kakor imamo prstov na roki. Več pa je onih gospodarjev, ki izločajo za seme lepo oblikovane storže šele takrat, ko koruzo pospravijo ali pa predno jo po osušenju v stogih oluščijo. Tem gospodarjem, ki naj oluščijo za seme le zrnje iz sredine izbranih storžev, priporočamo neko novost, ki pri nas v Sloveniji še ni v navadi, pač pa jo s pridom uporabljajo že dolgo let v Šumadiji v Srbiji.

Mnogo smo že čuli o heterozii pri koruzi in kako pridelujejo heterozno seme. Vemo, da nastane, če križamo rastline, ki niso v sorodstvu ter se v svojih pododovanih lastnostih med seboj spopolnjujejo. Iz takega semena zrastejo rastline, ki imajo zelo košate korenine in bujno rastejo, se enakomerno razvijajo in so odporne proti boleznim, nastavijo lepe storže, hitro in enakomerno odevetejo ter končno bolj zgodaj dozori kot sorte staršev, ki smo jih križali. Pridetek iz heteroznega semena je kakovostno boljši in količinsko obilnejši od pridelka staršev. Povečanje pridelka znaša od 10—50%, različno po tem, kako srečno roko smo pač imeli pri izbiri staršev. V Ameriki, kjer so že

prav vzgojili čiste sorte in potem s poskusi ugotovili katere kaže križati, da dosežejo najboljše pridelke, pridelujejo heterozno seme posebna semenarska podjetja. Poljedelci si ga od njih nabavljajo vsako ali vsaj vsako drugo leto, da zamenjujejo lastno izrojeno seme. Dandanes je v Ameriki posejane s heteroznim semenom čez 80% vse površine pod koruzo, ker so pridelovalci spoznali, da se jim splača bolje gnojiti in obdelovati le posevke s tem semenom. Pri nas takšno načrtno pridelovanje heteroznega semena še ni mogoče, ker moramo najprej šele vzgojiti čiste sorte, ki jih sedaj še nimamo. To pomeni, da bodo naši kmetovalci še dokaj let čakali, predno bodo razpolagali z domačim heteroznim semenom, vzgojenim po vseh znanstvenih pravilih.

V Šumadiji pa so že davno in tako rekoč čisto slučajno prišli do enostavnega postopka, da si sami pridelajo boljše seme in tako dvigujejo rodnost koruznih posevkov. Napredni kmetje namreč vsako leto sami pridelajo heterozno seme, in sicer na naslednji način: predno nastopi čas krhanja koruze, se gospodar odpravi na pot in poišče v nekoliko km oddaljeni okolici s koruzo zasejano polje, ki je po zunanosti popolnoma slična njegovi in ki tudi dozori v zaželenem času. Ko ugotovi, da posevek ne vsebuje jalovih rastlin, spačkov in kakšnih bolezni ter da je sorta ista kot njegova, se dogovori s posestnikom posevka, da mu dovoli nabrati na polju primerno število storžev. Te nato izbira tako, kot smo zgoraj opisali. Seme s sredine storžev, ki jih je tako izbral, pred setvijo pomeša z enako količino doma pridelanega semena, seveda od storžev, ki so bili izbrani na podoben način. Nekateri si na ta način pripravijo seme za vso setveno površino na svojem posestvu, drugi pa zasejejo le manjše količine pomešanega semena na male semenske parcele. Ta mešanica semena seveda še ni heterozno seme. To bodo pridelali šele, ko se bodo rastline iz te mešanice pri oploditvi med seboj križale. Zato gospodarji v jeseni skrbno izbirajo iz mešanice najboljše rastline in si iz njih pripravljajo seme za bodočo setev.

Mnogi bodo vprašali, kako pa spoznamo, med katerimi rastlinami mešanice sort se je križanje pri oploditvi zagotovo izvršilo, da bi mogli ravno te rastline izbrati za pridobivanje heteroznega semena. Posebnih znakov za takšno spoznavanje ni. Vemo pa, da tujeprašne rastline naravnost iščejo cvetni prah od čim manj sorodnih očetovskih rastlin in da mu omogočijo oploditev pred prahom sorodnih rastlin. Posebno se to vedno dogaja pri zdravih in zgodaj cvetočih rastlinah, ki jih za pridobivanje semena najraje izbiramo. Dostikrat opazimo pri rastlinah, pri katerih se je križanje izvršilo, da so njihovi storži mnogo večji kakor pri nekrižanih, toda to ni popolnoma zanesljiv znak. Kdor pa hoče biti popolnoma siguren, da bo izbral med rastlinami, ki so se nedvomno skrižale, mora izvršiti še naslednje: seme domače sorte naj poseje vzdolž cele njive v treh redih, zatem očetovo (tuje) seme dve redi, nato zopet materine sorte tri redi in tako dalje v enakem zaporedju. Eden do dva dni preden bodo koruzni storži na rastlinah domačega semena začeli cveteti, izpulimo iz teh rastlin metlice z moškimi cvetovi. Tako prisilimo materne rastline iz domačega semena, da se morajo skrižati s tujo sorto. Če izbiramo nato v domači sorti najnaprednejše rastline, si bomo pripravili za setev tudi najboljše heterozno seme.

Šumadinci imenujejo na opisani način doma pridelano heterozno seme »sejački heterozis«. Pregledi polj, zasejanih s tem semenom, so pokazali, da je med rastlinami zelo težko najti bolne ali zaostale ali celo spačke, in da je na teh posevkih zelo malo število jalovih ali nepopolno oplojenih storžev. Heteroza ima

namreč to prednost, da vse takšne slabe lastnosti zakrije, ker je rast rastlin pospešena. Že samo s tem je mogoč obilnejši pridelek, kakor z neheteroznim semenom, posebno še, če je domače seme že izrojeno. Seveda, čim heteroza preneha delovati, se slabe lastnosti zopet pojavijo, v začetku v manjšem obsegu, pozneje pa nastopi enako stanje kot pred križanjem. Zato je treba heterozno seme pridelati vsako leto ali vsaj vsako drugo leto in z njim zamenjati izrojeno seme.

Iz opisanega je razvidno, da drugod v državi posvečajo pridelovanju koruze veliko večjo pozornost kot pri nas in da za njen napredek poljedelci samoiniciativno mnogo storijo. Želeti bi bilo, da bi jih Slovenci posnemali in da v bodoče pri nas korusa ne bi bila več zapostavljena pastorka med posevki ali »žito siromaka« kot je bila do sedaj, temveč kulturna rastlina istega pomena, ki ga po svoji vrednosti vsekakor zasluži tudi v naših pridelovalnih pogojih.

(Ing. Bogdan Ferlinec)

Praktičnost in ekonomičnost sta načeli češkega hmeljarstva

V eni izmed prejšnjih števil Hmeljarja je bil objavljen članek o obisku naših hmeljarjev na Češkem, kjer smo bili res pristržno sprejeti. Karkoli smo želeli videti, so nam pokazali, pa tudi odgovorili na naša vprašanja.

Od meje proti Pragi smo videli dobro obdelana polja. Prvi vtis je bil, da le ni tako hudo kot smo mislili o vzhodnem kmetijstvu. Toda slika se je spremenila, ko smo prišli na tako imenovano sudetsko ozemlje. Videti je bilo, da zelo primanjkuje delovne sile. To so nam potrdili tudi kmetje, združniki in gospodarski strokovnjaki. Po končani drugi svetovni vojni so namreč Čehi izselili okrog 2 milijona Nemcev iz tega področja. Te vrzeli še niso popolnoma izpolnili, kljub temu pa se že vidijo sadovi njihovih prizadevanj ter je stanje iz leta v leto boljše.

Delo hmeljarskega inštituta v Žatcu je slično našemu. Seveda je njihov program mnogo obširnejši ter temu primeren tudi večje število strokovnjakov. Posebno dobro imajo organiziran pozitivni in negativni izbor hmelja, ki pri nas žal ni takšen kot bi ga želeli. Na vsem hmeljarskem področju so matična hmeljišča, iz katerih dobivajo hmeljarji sadike. Ta matična hmeljišča so plod dolgoletne selekcije na celotnem hmeljarskem okolišu. Selekcija (izbor) je kot omenjeno negativna ali pozitivna. V hmeljiščih, kjer prevladuje je dobre rastline, zaznamujejo slabše, v nasprotnem primeru pa dobre. Razumljivo, da pri izboru ne gledajo samo na rodnost ter odpornost proti boleznim in škodljivcem, ampak posvečajo pozornost tudi času zorenja hmelja. Od teh izbranih rastlin jemljejo sadeže ter osnujejo matična hmeljišča. Seveda še sedaj ni sigurno, da je vsaka sadika v novem matičnem hmeljišču dobra. Tudi matično hmeljišče je podvrženo strogemu opazovanju in tu označijo ter izločijo rastline, ki ne odgovarjajo. Hmeljar, bodisi državni, združni ali privatni, sme saditi sadike samo iz matičnih hmeljišč. Samo na ta način so dosegli, da je v njihovih hmeljiščih opaziti le malo jalovih ter raznih poznih ali zgodnjih hmeljev. Videti je bilo, da so Čehi šli v hmeljarstvu na bolj široko in sigurnejšo pot. Dokler njihov genetski oddelek ne bo v stanju dati hmeljarjem nove uspešnejše vrste hmelja, ki bi bile rodnejše, kakovostne ter odporne si pač pomagajo s široko selekcijo iz populacije. Da so na pravi poti, smo opazili v njihovih hmeljiščih kljub temu, da jim večkrat očitajo nizke hektarske pridelke. Omenjam še eno prednost takšnega načina osnovanja hmeljišč, da se s kontroliranim razpečevanjem sadik menjajo okolja, v katerih so sadike rastle. Vemo, da okolje vpliva na vsako živo bitje, pa se verjetno ista vrsta hmelja razvija v različnih okoljih boljše ali slabše. Gotovo ni priporočljivo, da jemljemo sadike le na domačih oziroma na sosednjih hmeljiščih.

Delo osrednjega inštituta za hmeljarstvo je kot rečeno v prejšnjem članku znanstvenega značaja. Do-

taknil bi se samo genetskega oddelka. V Žatcu imajo velik moderen rastlinjak, poleg tega pa še rastlinjake in poizkusne postaje v drugih hmeljarskih oblasteh.

Naj omenim nekaj zanimivosti iz njihovega dela. Tako kot v našem inštitutu tudi oni vršijo vsako leto križanja hmelja. Pri nas smo križali samo enega samca s samico. Oni pa križajo več samcev z eno samico hkrati. Na ta način si prihranijo nekaj dela, pa tudi v krajšem času ugotovijo lastnosti potomcev ene matere in več očetov.

Vredno je omeniti gojenje sejančkov, t. j. križancev. Ravno tako kot pri nas tudi na Češkem iz rastlinjakov oziroma toplih gred prestavijo sejančke v žičnico, samo z razliko, da jih sejejo v lončke. Lončke prenesejo iz rastlinjaka in zakopljejo v zemljo v žičnici. Rastlina se v lončku razvija, ko pa ji je lonček pretesen, požene korenjke pod površino zemlje oziroma tik nad lončkom. Kljub nenaravnemu utesnjenju se sejanček lepo razvija. Naslednje leto pa je presajevanje lažje, ker rastlina ni tako globoko ukoreninjena, odpade pa v prvem letu tudi presajevanje (pikiranje).

Tako ta oddelek vsako leto dobi mnogo križancev, katere potem gojijo in opazujejo v različnih okoliših pod različnimi rastnimi pogoji. Uspelo jim je vzgojiti tudi žlahtne samce, kar jim daje mnogo pogojev za vzgojitev dobrih vrst hmelja. Poleg tega pa imajo že več križancev razmnoženih in je še samo vprašanje časa, da jih bodo dali pridelovalcem hmelja.

Pozornost posvečajo tudi mentoriziranju, t. j. da s cepljenjem ene vrste hmelja na drugo vplivajo na podlago in obratno. Prvo leto cepijo tik nad trajnim delom rastline, vsako naslednje leto pa malo više. Strokovnjaki inštituta za hmeljarstvo v Žatcu trde, da so dosegli pozitivne rezultate.

Čeprav imajo pri nas nezaupanje v strojno obiranje hmelja, bom navedel, zakaj so se Čehi odločili za obiralne stroje. Prvi razlog je pomanjkanje obiralcev, ki jih morajo dobivati iz vse države in to ponavadi vsako leto druge, od teh pa mnogo, ki so tega posla nevajeni. Ugotovili so, da je obiranje s strojem najmanj tako kakovostno kot ono z nevezčimi obiralci. Izgubo pri obiranju s strojem in zgodnjem rezanju trt pa jim nadoknadi cenejše obiranje, saj stroj obere okrog 2 ha hmelja dnevno. Poleg tega pa tam, kjer so montirani stroji, gradijo poleg sušilnic tudi silose. Stroj namreč sortira poleg strožkov tudi trte (za kompost) ter listje, ki ga z drugimi rastlinami silirajo 1:3.

(Op. ur.: Prav bi bilo, da bi strokovnjaki iz našega inštituta proučili dognanja in uspehe izven naših meja, ne samo v ČSR ampak tudi drugod, ker se včasih rado zgodi, da se ljudje mučijo z nekim poizkusom dolga leta, ne vedoč, da so ga nekje že davno izvedli.)

Anton Šepec

Zanimivosti po svetu

ANGLIJA

Klimatske razmere v Angliji niso posebno ugodne za rast hmelja. Zaradi tega hmelj ne uspeva dobro brez oploditve, zato gojijo v hmeljskih nasadih tudi moške rastline, tako da pride na 400 ženskih rastlin ena moška. Zaradi tega vsebuje njihov hmelj tudi nekoliko semen.

Trenutno je v Veliki Britaniji zasajenih 8090 ha površin s hmeljem. Zanimivo je, da so ga pred 50 leti gojili na površini 28.350 ha, kar odgovarja 61 % sedanje celotne površine hmeljskih nasadov na svetu. To nam vsekakor pove, koliko je napredovalo kmetijstvo z agrotehničnimi ukrepi in zaščitno službo.

Letos je pri obiranju hmelja v Angliji bilo angažiranih že ca. 300 strojev za obiranje.

V Angliji je precej razširjena glivična bolezen — *Verticilium Wilt*. Po njej je ogroženo oziroma se je raznesla ta bolezen na okrog 1200 ha hmeljišč. Zaradi tega so morali izorati preko 350 ha hmeljskih nasadov, ki so bili hudo napadeni po tej glivični bolezni. Poleg te bolezni se je pojavila nova glivična bolezen, tako imenovana progresivni V. Wilt. Glivica živi v zemlji.

BELGIJA

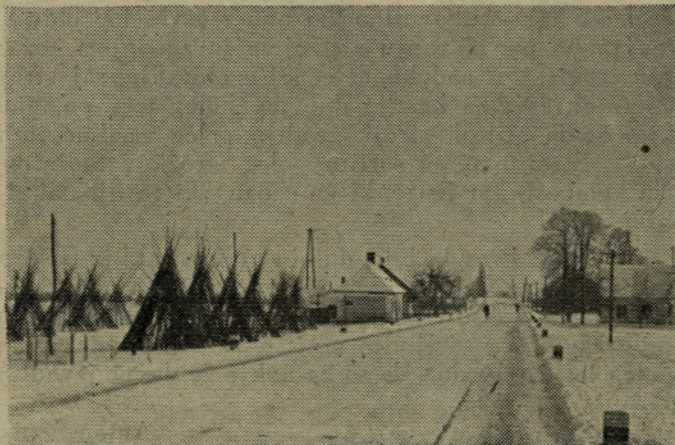
V Belgiji si zelo prizadevajo, da bi izboljšali kvaliteto svojega hmelja, kakor tudi, da povečajo hektarski pridelek. Želijo pa tudi povečati površine hmeljskih nasadov. Vsako leto priredijo tudi osrednjo hmeljsko razstavo v mestu Asse. Letos so posebno zadovoljni s pridelkom ter hočejo dokazati domačim pivovarjem, da je njihov hmelj sposoben konkurirati tudi najboljšim sortam.

Leta 1886 je bilo v Belgiji 2635 pivovarn, danes pa jih je od tega števila ostalo mnogo manj

HMELJSKI TRG V BELGIJI

Po poročilu, ki je bilo objavljeno v »L'echo de la Brasserie« dne 16. novembra, je po nekoliko mirni dobi belgijsko tržišče postalo bolj aktivno. Prodana je bila večja količina hallertauskega hmelja, več zanimanja pa je bilo za hmelj iz Tettnga in Northern Brewer. Hmeljarji pa so še vedno zadržani in cene so ostale trdne.

Prvo kvaliteto hallertauskega hmelja ponuja trgovina na deželi za 5500 do 5600 belgijskih frankov (kar je 470 do 479 nemških mark), v kateri ceni pa 10% davek ni vključen.

SVETOVNA PROIZVODNJA HMELJA

Konec leta je znašala celotna površina hmelja na svetu 46.000 ha, na katerem so pridelali 60.981 ton hmelja. Od tega odpade na:

Evropo	34.368 ha s pridelkom 40.120 ton
ZDA	9.590 ha s pridelkom 16.721 ton
Ostale dežele	2.450 ha s pridelkom 3.410 ton

NEKOLIKO O PIVU

Na svetu je približno 5000 pivovarn, od tega števila jih je 1 tretjina na Bavarskem.

Mesto z največjim številom pivovarn danes ni mesto Muenchen kot si to mislimo, temveč je to mesto Rio de Janeiro v Braziliji. V Muenchenu je sedaj samo še 9 pivovarn (nekoč preko 35), medtem ko jih ima Rio de Janeiro 27.

Statistiki nam postrežejo tudi s podatki o potrošnji piva. Tako trdijo, da pije v eni sami minuti na celem svetu pivo 9.083.000 ljudi.

Pol litra piva ima 280 kalorij, kar je enako 2 kosoma kruha in 1 jajcu. Poleg tega vsebuje pivo še kalij, fosfor in vitamine.

Nemški pisatelj Hoffman je nedavno napisal knjigo z naslovom: »5000 let piva«. Pisec trdi, da so prvo pivo iz hmelja varili vzhodni narodi pred 5000 leti.

PUBLIKACIJA, KI BI JO MORAL POZNATI VSAK NAŠ V GOSPODARSTVU ZAPOSLEN ČLOVEK

Kot vsako leto je tudi letos izšel pravočasno iz tiska »Gospodarski koledar 1957«. Uvodne članke so letos napisali naslednji tovariši: dr. Marjan Brecelj, Viktor Avbelj in Zoran Polič, drugo tvarino pa so prispevali naši najbolj razgledani gospodarski, tehniški in ekonomski strokovnjaki.

Že v prejšnjih letih se je pokazalo, kako koristen je »Gospodarski koledar«, ko je mogoče enkrat na leto našim kadrom v gospodarstvu v dostopni obliki prikazati vse, kar je za naše gospodarstvo najvažnejše in kar bi morali pri svojem delu vedeti, poznati in uporabljati. Danes že vsakdo ve, da je eno izmed najuspešnejših orožij v borbi proti tehniški in gospodarski zaostalosti in najmočnejše sredstvo za dvig naših gospodarskih uspehov, tehniški in gospodarski tisk. Zaradi tega bodo prav gotovo po »Gospodarskem koledarju 1957« posegli vsi, ki so zaposleni v našem gospodarstvu, predvsem pa ga bodo naročile v potrebnem številu izvodov vse naše gospodarske organizacije, podjetja, ustanove, zavodi in inštituti. Naroča se pri Upravi »Nove proizvodnje«, glasilu Zveze društev inženirjev in tehnikov LRS, Ljubljana, Trubarjeva 15, telefon 32-472, tekoči račun Ljubljana 60-KB-1-1142 po ceni din 1000 za izvod.

Vsebina letošnjega »Gospodarskega koledarja« je nadvse bogata. V njem so podani uspehi in problemi vseh naših industrijskih panog, kmetijstva, gozdarstva, gradbeništva, prometa, trgovine in gostinstva, obrti, našega plačnega sistema, naše stanovanjske politike, popisana so kazniva dejanja v gospodarstvu, gospodarske razmere Slovencev v inozemstvu, naš izvoz, bančništvo, elektrifikacija in po abecednem redu se na koncu zbrani vsi naši gospodarski predpisi. Skratka, kdor bo prečital letošnji »Gospodarski koledar«, bo vedel prav vse, kar bi moral vedeti sleherni naš v gospodarstvu zaposlen človek.

A. L.